

Programmabegroting 2017

**Gemeente
Menameradiel**

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Leeswijzer Programmabegroting 2017 Menameradiel	7
Gemeentebestuur	9
Recapitulatie meerjarenbegroting per programma	12
Overzicht mutaties reserves en voorzieningen per programma	14
Overzicht geraamde incidentele baten en lasten per programma	15
Programma 1 Bestuur	17
Programma 2 Veiligheid	19
Programma 3 Verkeer en openbare ruimte	23
Programma 4 Lokale economie	27
Programma 5 Onderwijs	31
Programma 6 Cultuur, recreatie en sport	35
Programma 7 Werk en inkomen	39
Programma 8 Welzijn en zorg	41
Programma 9 Milieu	45
Programma 10 Bouwen en ruimte	49
Programma 11 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	53
Paragrafen	55
<i>Bedrijfsvoering</i>	57
<i>Financiering</i>	61
<i>Grondbeleid</i>	63
<i>Lokale heffingen</i>	67
<i>Onderhoud kapitaalgoederen</i>	71
<i>Verbonden partijen</i>	73
<i>Weerstandsvermogen en risicobeheersing</i>	79
Bijlage I – Taakvelden	93
Bijlage II – Beleidsindicatoren	97
Bijlage III – Prognose meerjarenbalans	99
Bijlage IV - Investeringsstaat 2017 - 2020	100

Inleiding

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2017 van de gemeente Menameradiel aan. In de begroting is aangegeven waaraan de gemeente in het komende jaar haar geld zou willen besteden en wat dit dan mag kosten voor de uitvoering van haar taken. De gemeenteraad stelt elk najaar de aangeboden programmabegroting vast.

De begroting 2017 geeft een positief saldo aan van € 380.000,00.

De resultaten van de begroting 2017 (na dekkingsplan) en de meerjarenraming voor 2018 t/m 2020 wordt weergegeven in onderstaand overzicht.

In deze programmabegroting zijn de uitgangspunten volgens de Kaderbegroting 2016 verwerkt. Bij de raming van de algemene uitkering is uitgegaan van de meicirculaire 2016.

Samenvatting financiële consequenties op basis van Meerjarenraming 2017 - 2020

Omschrijving:	2017	2018	2019	2020
<i>Overschot primitieve begroting 2017</i>	380.000	-26.000	3.000	86.000
		297.000	271.000	274.000
Diverse personele mutaties	-49.000			
Verlaging OZB woningen (2%)	-34.000			
Begrotingsresultaat na aanpassing	297.000	271.000	274.000	360.000

De programmabegroting 2017 is als volgt opgebouwd:

1. Aanbiedingsbrief
2. Programma's
3. Paragrafen
4. Investeringsstaat 2017 – 2020

De programmabegroting is niet het enige, maar wel één van de belangrijkste kaderstellende documenten binnen de gemeente. Het is de jaarlijkse verbindende schakel tussen raad en college, waarbij de begrotingsprogramma's fungeren als afsprakenkaders. Als de in de programma's geformuleerde doelen helder en taakstellend zijn geformuleerd, fungeren deze als leidraad voor het uitvoeringsbeleid van het college en de ambtelijk hiervoor te leveren prestaties. Het collegeprogramma 2014-2018 is hierbij als uitgangspunt genomen.

Menaam, november 2016.

Het gemeentebestuur van Menameradiel.

Leeswijzer Programmabegroting 2017 Menameradiel

Aan de leden van de gemeenteraad van Menameradiel

De programmabegroting 2017 is qua indeling en vormgeving gelijk aan die van 2016. Samengevat gaat het hierbij om:

1. *de consistentie*: per programmaonderdeel zijn de doelstellingen (“wat willen we bereiken?”) aangegeven, waarna vervolgens de bijbehorende prestaties (“wat gaan we ervoor doen?”) worden genoemd; dus geen doelstellingen zonder prestaties en geen prestaties zonder doelstellingen;
2. *de formulering*: de beleidsdoelen en prestaties zijn zoveel mogelijk SMART, dat wil zeggen zo specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdgeboden mogelijk, beschreven; vage – niet afrekenbare – aanduidingen als 'bevorderen van' of 'adequaat' komen in principe niet meer voor;
3. *de meetbaarheid*: de te bereiken maatschappelijke effecten en de te leveren prestaties zijn waar mogelijk meetbaar gemaakt met effect- en prestatie-indicatoren.

Met deze opzet beogen wij de relatie tussen doelen, activiteiten en kosten inzichtelijker te maken en meer in onderlinge samenhang te beschrijven, zodat de raad met de begroting zijn kaderstellende en controlerende rol goed kan invullen. De programma's geven vooraf richting aan het beleid, bieden tussentijds aanknopingspunten om beleidsrealisatie te volgen en stellen de raad na afloop in staat het gerealiseerde beleid te controleren en evalueren.

Indeling

Alle programma's in de begroting kennen een standaard indeling:

- missie/programmadoelstelling
- context en achtergrond
- collegeprogramma
- kaderstellende beleidsnota's
- de programmaonderdelen met steeds dezelfde vragen:
 - wat willen we bereiken?
 - wat gaan we ervoor doen?
 - wat zijn de bijbehorende effect- en prestatie-indicatoren?
- financiën (wat mag het kosten?)
- de output-effect-keten.

Vernieuwing BBV

Begin 2016 zijn de vernieuwde voorschriften van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gepresenteerd. Het gaat daarbij onder andere om de volgende onderwerpen:

- Invoering vennootschapsbelastingplicht
- Uniforme indeling in taakvelden
- Een uniforme set van beleidsindicatoren
- Inzicht in de overheadkosten
- Activeren van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

De indeling in taakvelden en de verplichte beleidsindicatoren zijn opgenomen in bijlage I en bijlage II van deze programmabegroting. Het inzicht in de overheadkosten staat vermeld in programma 11.

Hoofdpijnen

De programmabegroting is een begroting op hoofdpijnen. Dit betekent dat in de programma's vooral wordt ingegaan op de speerpunten van beleid. Regulier beleid (going concern) is alleen opgenomen als dit

politiek, bestuurlijk relevant is. Hiermee is nadrukkelijk gekozen voor een duale aanpak. De realisatie, dat wil zeggen de uitvoering van de programma's, is een primaire verantwoordelijkheid van het college. Hierover wordt tussentijds in de bestuursrapportage verantwoording afgelegd en na afloop in de programmarekening. De resultaten worden dan vergeleken met de beoogde maatschappelijke effecten. De raad kan zo beoordelen of hij tevreden is met wat is bereikt. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is het gebruik van indicatoren.

Indicatoren

Nagenoeg elk programmaonderdeel is voorzien van effect- en prestatie-indicatoren. Een effectindicator maakt de beoogde maatschappelijke effecten meetbaar. Naast objectieve (bijv. het aantal deelnemende scholen aan het actieplan Permanente Verkeerseducatie), kennen we subjectieve effectindicatoren, ook wel belevingsindicatoren genoemd (bijv. de waardering door de burger van de gemeentelijke dienstverlening). Deze indicatoren kunnen periodiek worden gemeten. Soms ontbreken deze indicatoren, omdat metingen nu nog niet overal plaatsvinden. Behalve effectindicatoren zijn ook prestatie-indicatoren opgenomen. Deze hebben een directe relatie met de inspanningen van de organisatie en zeggen iets over de prestaties en de dienstverlening van de gemeente.

Als gegevens nu al beschikbaar zijn en dus een zogeheten nulmeting voorhanden is, zijn voor 2017-2020 bij iedere indicator streefcijfers benoemd. Net als bij de financiële cijfers is het streefcijfer voor 2017 als 'hard' te bestempelen, terwijl de cijfers voor 2018 tot en met 2020 indicatief bedoeld zijn.

*Nb.: er is niet naar gestreefd om bij iedere doelstelling en prestatie een indicator te benoemen. Behalve dat dit soms gewoon niet mogelijk is, zou dit leiden tot een oerwoud van indicatoren. Geprobeerd is **kernindicatoren** te identificeren, die als vlag de lading van het schip dekken.*

Gemeentebestuur

College van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders vormt het dagelijks bestuur van de gemeente en zorgt voor de uitvoering van de besluiten die door de gemeenteraad zijn genomen. Het college heeft eigen bevoegdheden maar moet zich wel tegenover de gemeenteraad kunnen verantwoorden. Burgemeester en wethouders bereiden besluiten voor die in de raad worden genomen. Dit betekent dat zij de voorstellen maken waarover de gemeenteraad beslist. Daarnaast zorgen ze ervoor dat allerlei wetten, regelingen en dergelijke van rijk en provincie worden uitgevoerd.

Burgemeester T. van Mourik is voorzitter van het college. Verder zijn er twee wethouders actief in Menameradiel.

- De heer A. Dijkstra
- De heer L. Pen.

Portefeuilleverdeling

In het college hebben burgemeester en wethouders hun specifieke portefeuilles. Deze zijn als volgt verdeeld:

Burgemeester T. van Mourik

Portefeuille: Algemeen bestuurlijke zaken, openbare orde en veiligheid, lokale economie, voorlichting/P.R., monumenten, ICT, burgerzaken en personeel & organisatie.

Zit namens de gemeente in: Veiligheidsregio, Stadsregio Leeuwarden, COVM en Herindeling.

Wethouder A. Dijkstra

Portefeuille: Onderwijs, werk & inkomen, zorg & welzijn, cultuur & recreatie, WMO en plattelandsontwikkeling.

Zit namens de gemeente in: VRF (GGD), Fryslân West (Empatec N.V.), Dienst Sozawe NW-Fryslân, Elfstedenvaarroute, Haak om Leeuwarden en Gebiedsontwikkeling Nieuw Stroomland.

Wethouder L. Pen

Portefeuille: Verkeer en openbare ruimte, sport, milieu, ruimtelijke ordening, Volkshuisvesting, financiën, Bouw & woning toezicht, dorpsvernieuwing en coördinerende dorpenbelangen.

Zit namens de gemeente in: Afvalsturing, RUD/FUMO, Fryslân Milieu, Hûs en Hiem, Streekagenda Noardwest-Fryslân en Herindeling.

Burgemeester

De burgemeester is voorzitter van de gemeenteraad en van het college van burgemeester en wethouders. De heer T. van Mourik is benoemd door de Commissaris van de Koningin en benoemd voor onbepaalde tijd. In de raadsvergadering heeft hij geen stemrecht, bij collegevergaderingen wel. Een belangrijk onderdeel van de burgemeestersportefeuille is de handhaving van openbare orde en veiligheid.

Gemeentelijke organisatie

De gemeentelijke organisatie (ambtelijk apparaat) bestaat uit drie afdelingen en een stafafdeling. Hoofd van de gemeentelijke organisatie is de algemeen directeur/ gemeentesecretaris de heer drs. J.K. Ijkema.

De gemeenteraad

De raad staat aan het hoofd van de gemeente en bepaalt het gemeentelijke beleid op hoofdlijnen.

Het college van burgemeester en wethouders voert het beleid uit. De raad controleert vervolgens het door het college gevoerde bestuur. Verder neemt de raad andere belangrijke besluiten zoals bijvoorbeeld het vaststellen van algemene regels en verordeningen. Ook verdeelt de raad de beschikbare financiële middelen over de verschillende activiteiten van de gemeente.

Eens in de vier jaar vinden gemeenteraadsverkiezingen plaats.

De eerstvolgende gemeenteraadsverkiezingen zijn in 2017.

Iedere stemgerechtigde inwoner kan daaraan deelnemen. Op deze manier heeft de inwoner zelf een stem in wie in de gemeenteraad komt. De gemeenteraad van Menameradiel bestaat sinds 2014 uit 15 leden welke zijn verdeeld over zes partijen, te weten; CDA 3, Gemeentebelangen 5, VVD 1, PvdA 2, FNP 3 en Griene Links 1. De raad van Menameradiel wordt in zijn werk bijgestaan door de raadsgriffier mevrouw W. Bruinsma

Contactgegevens van het gemeentekantoor

Bezoekadres: Dyksterbuorren 16 9036 MS Menaam

Postadres: Postbus 3, 9036 ZW Menaam

Telefoon: (0518) 45 29 00

Fax (0518) 45 29 99

Internet www.Menameradiel.nl

Email info@Menameradiel.nl

Recapitulatie meerjarenbegroting per programma

Lasten

	Programma	2017	2018	2019	2020
1	<i>Bestuur</i>	2.452.460	2.426.169	2.410.712	2.410.712
2	<i>Veiligheid</i>	813.747	813.747	813.747	813.747
3	<i>Verkeer en openbare ruimte</i>	2.717.577	2.712.694	2.709.492	2.709.492
4	<i>Lokale economie</i>	78.512	76.070	74.469	74.469
5	<i>Onderwijs</i>	1.018.719	1.024.430	1.030.136	1.030.968
6	<i>Cultuur, recreatie en sport</i>	920.443	898.001	896.400	896.400
7	<i>Werk en inkomen</i>	5.488.119	5.479.673	5.474.137	5.474.137
8	<i>Welzijn en zorg</i>	6.307.226	6.297.239	6.233.014	6.167.000
9	<i>Milieu</i>	2.793.545	2.765.605	2.762.695	2.762.695
10	<i>Bouwen en ruimte</i>	884.339	881.945	878.022	878.022
11	<i>Financiering en algemene dekkingsmiddelen</i>	2.137.034	2.150.666	2.196.157	2.252.508
Totaal lasten		25.611.720	25.526.239	25.478.981	25.470.151
Totaal baten		25.991.569	25.880.375	25.836.797	25.913.605
Saldo		379.849	354.136	357.816	443.454

Baten

	Programma	2017	2018	2019	2020
1	<i>Bestuur</i>	232.982	232.982	232.982	232.982
2	<i>Veiligheid</i>	10.000	10.000	10.000	10.000
3	<i>Verkeer en openbare ruimte</i>	25.780	25.780	25.780	25.780
4	<i>Lokale economie</i>	10.825	10.825	10.825	10.825
5	<i>Onderwijs</i>	6.382	6.382	6.382	6.382
6	<i>Cultuur, recreatie en sport</i>	68.102	68.102	68.102	68.102
7	<i>Werk en inkomen</i>	3.111.852	3.111.852	3.111.852	3.111.852
8	<i>Welzijn en zorg</i>	234.963	234.963	234.963	234.963
9	<i>Milieu</i>	3.053.262	3.053.262	3.053.262	3.053.262
10	<i>Bouwen en ruimte</i>	119.526	119.526	119.526	119.526
11	<i>Financiering en algemene dekkingsmiddelen</i>	19.117.895	19.006.701	18.963.123	19.039.931
Totaal baten		25.991.569	25.880.375	25.836.797	25.913.605

Overzicht mutaties reserves en voorzieningen per programma

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Voorzieningen				
<i>Toevoegingen</i>				
Voorziening openbare verlichting	67.000	67.000	67.000	67.000
Programma 2 VEILIGHEID	67.000	67.000	67.000	67.000
<i>Toevoegingen</i>				
Voorziening onderhoud bibliotheek	5.715	5.715	5.715	5.715
Programma 6 CULTUUR, RECREATIE EN SPORT	5.715	5.715	5.715	5.715
<i>Toevoegingen</i>				
Voorziening onderhoud jeugdsociëteit	1.358	1.358	1.358	1.358
Voorziening onderhoud peuterspeelzalen	4.885	4.885	4.885	4.885
Programma 8 WELZIJN EN ZORG	6.243	6.243	6.243	6.243
<i>Beschikking</i>				
Voorziening rioolheffing	18.160	18.160	18.160	18.160
Programma 9 Milieu	18.160	18.160	18.160	18.160
<i>Toevoegingen</i>				
Voorziening onderhoud woningen	2.969	2.969	2.969	2.969
Voorziening onderhoud onderhoud gemeentekantoor (nieuw)	19.408	19.408	19.408	19.408
Voorziening onderhoud onderhoud gemeentekantoor (oud)	7.382	7.382	7.382	7.382
Voorziening onderhoud gemeentewerf	5.820	5.820	5.820	5.820
Voorziening onderhoud gymnastieklokalen	25.822	25.822	25.822	25.822
Programma 11 FINANCIERING EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	61.401	61.401	61.401	61.401
Totaal beschikkingen	18.160	18.160	18.160	18.160
Totaal toevoegingen	140.359	140.359	140.359	140.359
Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Reserves				
<i>Toevoegingen</i>				
Bespaarde rente (diverse reserves)	105.694	105.694	105.694	105.694
<i>Onttrekkingen</i>				
Reserve AR II (ivm leidinggevende ROMTE)	85.109			
Reserve hoogniveau renovatie	2.374			
Bestemmingsreserve dekking kapitaallasten sporthal	28.595	28.595	28.595	28.595
Bestemmingsreserve dekking kapitaallasten aanleg / renovatie sportvelden sc Berlikum	46.355	46.355	46.355	46.355
Reserve regionalisering brandweer	26.000			
Bestemmingsreserve transitie ICT	123.518	48.908		

Overzicht geraamde incidentele baten en lasten per programma

Overzicht geraamde incidentele lasten				
Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Programma 1 BESTUUR	0	0	0	0
Regionalisering Brandweer	26.000	0	0	0
Programma 2 VBLIGHED	26.000	0	0	0
Uitgaven "Gezond in de stad"	20.000	0	0	0
Programma 6 CULTUUR, RECREATIE EN SPORT	20.000	0	0	0
Betreft bijdrage hoogniveau renovatie	2.374	0	0	0
Programma 8 Welzijn en zorg	2.374	0	0	0
Eenmalige middelen (rente reserves en voorzieningen)	66.804	66.804	66.804	66.804
Programma 11 FINANCIERING EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	66.804	66.804	66.804	66.804
	115.178	66.804	66.804	66.804
Overzicht geraamde incidentele baten				
Omschrijving	2017	2018	2019	2020
	0	0	0	0
Programma 1 BESTUUR	0	0	0	0
	0	0	0	0
Programma 2 VBLIGHED	0	0	0	0
	0	0	0	0
Programma 6 CULTUUR, RECREATIE EN SPORT	0	0	0	0
Decentralisatieuitkering Gezond in de stad	20.000	0	0	0
	0	0	0	0
Programma 11 FINANCIERING EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	20.000	0	0	0
	20.000	0	0	0

Programma 1 Bestuur

Missie / programmadoelstelling

De inzet van de gemeente Menameradiel is er op gericht een gemeentelijke dienstverlening te realiseren volgens de eisen die daaraan gesteld mogen worden ten einde de lokale gemeenschap van Menameradiel zo goed mogelijk te kunnen bedienen.

Context en achtergrond

Dit programma heeft betrekking op het bestuur van de gemeente en de organisatie. Daarbij gaat het om begrippen als democratie, integriteit, intergemeentelijke samenwerking en herindeling, maar ook om dienstverlening, klachtenafhandeling en transparantie.

Collegeprogramma

In het collegeprogramma 2014 - 2018 is een fusie per 1 januari 2018 met de gemeenten het Bildt, Franekeradeel en een deel van Littenseradiel als algemeen uitgangspunt opgenomen. Met de fusiepartners zal in de aanloop tot de fusie getracht worden op een aantal terreinen reeds te komen tot harmonisatie. Samen met de fusiepartners wordt de digitale dienstverlening binnen de wettelijke mogelijkheden uitgebreid.

Middels de Streekagenda Noardwest-Fryslân 2014 - 2020 wordt met andere overheden en organisaties projecten uitgevoerd op het terrein van economie, bereikbaarheid en leefbaarheid. Vanuit Menameradiel zal hier optimale medewerking aan worden verleend. Gemeenschappelijke regelingen worden daar waar mogelijk op basis van nut en noodzaak afgebouwd.

De medewerkers moeten worden voorbereid op de fusie, o.a. door om- en bijscholingstrajecten. Waar mogelijk dienen vacatures binnen de fusiepartners te worden ingevuld. Nieuwe medewerkers worden alleen in tijdelijke dienst benoemd. Het inschakelen van externen wordt beperkt tot die gevallen waarin de noodzaak daartoe is aangetoond.

Ontwikkelingen

Per 1 januari 2018 ontstaat de nieuwe gemeente Waadhoeke uit de fusie van de gemeenten Franekeradeel, het Bildt, Menameradiel en vier dorpen van Littenseradiel. Ook de gemeenten Leeuwarderadeel, Leeuwarden en Súdwest-Fryslân zijn betrokken bij een herindeling per 1 januari 2018. De zeven gemeenten hebben gezamenlijk één herindelingsadvies opgesteld dat door de raden in 2016 is vastgesteld. Het college van Gedeputeerde Staten van Fryslân heeft het kabinet geadviseerd in te stemmen met de herindelingen. In 2017 zal de Tweede Kamer een besluit nemen over de herindelingswet. Op 22 november 2017 is de eerste verkiezing voor de gemeenteraad van Waadhoeke. Naast de gemeenteraadsverkiezing is er op 15 maart 2017 ook de Tweede Kamerverkiezing, deze verkiezing wordt gezamenlijk met de fusiepartners voorbereid.

De fusie wordt projectmatig voorbereid volgens het door de raden vastgestelde plan van aanpak. Aangezien er met alle betrokken zeven fusierende gemeenten afspraken moeten worden gemaakt, is hiervoor een separate projectorganisatie ingericht. In 2017 zal de verdere voorbereiding op de nieuwe gemeente Waadhoeke veel capaciteit vragen van de medewerkers.

Om te zorgen dat zowel de individuele medewerker als de organisatie als geheel tijdig 'fusieproof' is, is reeds eind 2012 het ontwikkelingsprogramma #Fierder gestart. In 2017 zal dit programma niet meer separaat worden uitgevoerd in Menameradiel, maar op onderdelen worden voortgezet middels het zogenaamde veranderkundige spoor in het fusieproces.

Programmaonderdelen

1. Openbaar bestuur;
2. Dienstverlening;
3. Intergemeentelijke samenwerking.

1. Openbaar bestuur

Wat willen we bereiken?

- 1.1. Bestuurlijke besluiten worden met visie, daadkracht en draagvlak genomen;
- 1.2. De besluitvorming vindt transparant plaats.

Wat gaan we ervoor doen?

- 1.1.1 Streven naar het voortijdig oplossen en voorkomen van juridische procedures;
- 1.2.1 Bij beleidsontwikkelingen en besluiten de burgers goed voorlichten.

2. Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

- 2.1. Een dienstverlening die laagdrempelig, bereikbaar, snel en vakkundig is;

Wat gaan we ervoor doen?

- 2.1.1 Continuering dienstverlening tijdens fusieproces.

3. Intergemeentelijke samenwerking

Wat willen we bereiken?

- 3.1. Het realiseren van een bestuurskrachtige fusiegemeente;

Wat gaan we ervoor doen?

- 3.1.1 Het projectmatig voorbereiden van de nieuwe gemeente Waadhoeke.

Aansluiting met de productenraming

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
001	Bestuursorganen	van Mourik, T
002	Bestuursondersteuning college van B & W	van Mourik, T
003	Burgerzaken	van Mourik, T
004	Baten secretarieleges burgerzaken	Pen, L.
005	Bestuurlijke samenwerking	van Mourik, T
006	Bestuursondersteuning raad/rekenkamer(funcitie)	van Mourik, T

Kosten en baten Bestuur

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	3.341.180	4.462.176	2.452.460	2.426.169	2.410.712	2.410.712
Baten	229.234	232.982	232.982	232.982	232.982	232.982
Per saldo nadelig	3.111.945	4.229.194	2.219.478	2.193.187	2.177.730	2.177.730
Per saldo voordelig	0	0	0	0	0	0

Programma 2 Veiligheid

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil een veilige gemeente zijn.
Een gemeente waarin burens elkaar kunnen aanspreken, waarin inwoners zich beschermd weten, waarin regels gehandhaafd worden en waarin ernstige calamiteiten achterwege blijven.

Context en achtergrond

Veiligheid kan worden onderverdeeld in sociale en fysieke veiligheid.

Sociale veiligheid heeft betrekking op criminaliteit, op ernstige vormen van overlast en op subjectieve gevoelens van (on)veiligheid (een veilig gevoel). Fysieke veiligheid heeft betrekking op brandveiligheid, externe veiligheid (zicht op risico's voor de omgeving van inrichtingen die omgaan met gevaarlijke stoffen) en beheersing van rampen en crises.

Collegeprogramma

Het college houdt toezicht op de vergunningverlening en de handhaving hiervan.

Het college voert regelmatig overleg met de dorpsbelangen van de diverse dorpen om vroegtijdig te kunnen inspelen op mogelijke wensen en klachten van de inwoners.

Met regelmaat vindt overleg plaats tussen politie, gemeente, jongerenwerker en andere organisaties van de veiligheidsketen om overlastsituaties in kaart te brengen en adequaat te kunnen optreden.

Ontwikkelingen

De gehele brandweezorg is met ingang van 2014 ondergebracht bij de Veiligheidsregio. Hierdoor is het gehele brandweerpersoneel, inclusief vrijwilligers, in dienst van de Veiligheidsregio.

Kaderstellende beleidsnota's

- Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid Middelsee Gemeenten 2010-2014 (in het portefeuillehouders is besloten dat het beleid ook leidend is voor 2015-2016)

Programmaonderdelen

Het programma Veiligheid kent de onderdelen:

1. Fysieke veiligheid (onderdeel brandveiligheid);
2. Sociale veiligheid (handhaving Algemene Plaatselijke Verordening);
3. Fysieke veiligheid (onderdeel rampenbestrijding).

1. Fysieke veiligheid (onderdeel brandveiligheid)

Wat willen we bereiken?

- 1.1. Voorkomen en beperken van slachtoffers en/of schade ten gevolge van branden en ongevallen en explosiegevaar.

Wat gaan we ervoor doen?

- 1.1.1. Deze taken uitbesteden aan de Veiligheidsregio.

2. Sociale veiligheid

Wat willen we bereiken?

2.1. We willen dat burgers zich veilig voelen

Wat gaan we ervoor doen?

- 2.1.1. - inzet van buurtbemiddeling bij overlast;
- uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod, inclusief de pilot huisverbod bij kindermishandeling;
- er wordt nazorg gegeven aan ex-gedetineerden;
- er is structureel overleg tussen burgemeester, veiligheidsbureau en politie;
- complexe casuïstiek op het gebied van sociale veiligheid wordt in samenwerking met het Veiligheidshuis Fryslân opgepakt;
- we participeren in Burgernet;
- wij werken samen met het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) in de aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit;
- in samenwerking met de politie worden preventieacties opgezet met betrekking tot inbraken;
- we nemen deel aan de Bestuurlijke Informatievoorziening Justitiabelen BIJ).

3. Fysieke veiligheid (onderdeel rampenbestrijding)

Wat willen we bereiken?

3.1. Voorkomen en beperken van slachtoffers en/of schade ten gevolge van rampen en andere calamiteiten.

Wat gaan we ervoor doen?

- 3.1.1. – Door de komst van de Wet Veiligheidsregio's is in 2011 gestart met een nieuwe crisisorganisatie, waarbij lokale medewerkers functies hebben gekregen onder aansturen van experts. Deze experts staan 24/7 beschikbaar voor incidenten in heel Fryslân. In 2016 is de structuur van de crisisorganisatie gewijzigd. In de lokale crisisorganisatie zijn nu experts, regionale functies en lokale functies opgenomen. Er wordt hierdoor meer gebruik gemaakt van gezamenlijke daadkracht door kennis van de buurgemeenten te gebruiken.
- jaarlijks worden hiervoor trainingen gegeven;
- halfjaarlijks wordt een proefalarmering gehouden om het alarmeringssysteem OOV-alert te testen;
- per 1 september 2013 zijn we gestart met de piket dienst officier van dienst bevolkingszorg;
- voor een mogelijke Elfstedentocht worden jaarlijks draaiboeken geactualiseerd.

Omschrijving	E/P*	Streefwaarde			
		2017	2018	2019	2020
actualisering nieuw provinciaal crisisplan per 2012 tweejaarlijks	P	-	1	-	1
jaarlijks oefenen crisisplan	P	1	1	1	1

Aansluiting met de productenraming

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
120	Brandweer en rampenbestrijding	van Mourik, T
140	Openbare orde en veiligheid	van Mourik, T

Kosten en baten Veiligheid

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	772.615	827.959	813.747	813.747	813.747	813.747
Baten	12.917	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Per saldo nadelig	759.697	817.959	803.747	803.747	803.747	803.747
Per saldo voordelig	0	0	0	0	0	0

Programma 3 Verkeer en openbare ruimte

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil een duurzaam en adequaat beheer van de openbare ruimte en een verkeersveilige woonomgeving.

Context en achtergrond

Dit programma heeft betrekking op het beleidsterrein verkeer en vervoer en de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte. Zie ook de paragraaf kapitaalgoederen. Het onderdeel Verkeer & vervoer richt zich op de verkeersveilige inrichting en de functie en het gebruik van de openbare ruimte.

De openbare ruimte van de gemeente Menameradiel bestaat onder andere uit:

- 1.200.000 m² verhardingen
- 650.000 m² groen
- 13.000 stuks bomen
- 16.000 m² water
- 2660 lichtmasten
- 2680 verkeersborden (waarvan 860 straatnaamborden)
- 23 bruggen, 37 fiets-/voetgangersbruggen en 8 duikerbruggen inclusief remmingswerken
- 6 km beschoeiing,
- 32 picknick banken en 33 afvalbakken

Collegeprogramma

In het collegeakkoord 2014-2018 is het volgende opgenomen

Verkeer: van doorgaande wegen voorrangswegen maken. Belijning op alle wegen aanbrengen, ook aan de zijkanen. Bestaande fietspaden bij afwaardering van wegen handhaven. Veiligheid fietsers bevorderen. Verkeersremmers alleen als dit strikt noodzakelijk is (hinder voor hulpdiensten en openbaar vervoer, landbouwverkeer en transportbedrijven).

Niveau wegenonderhoud: huidige kwaliteitsniveau handhaven.

Groenonderhoud: inwoners betrekken bij groenonderhoud. Geregeld onderhoud voorkomt extra kosten. Dorpen en burgers hierbij inschakelen. Effectieve bestrijding van onkruid uitvoeren met toegestane middelen.

Groenvoorziening: bestaand beleid voortzetten.

Openbaar vervoer: naar provinciaal bestuur inzetten op een kwalitatief hoogwaardig en goed toegankelijk openbaar vervoer.

Ontwikkelingen

Verkeer en vervoer

De aanstaande fusie van de Waadhoeke gemeenten (1-1-2018) is aanleiding geweest om voor te stellen de in het collegeprogramma opgenomen voornemens met betrekking tot 'doorgaande wegen' en 'belijningen' op te schorten. Fietsveiligheid is een provinciaal speerpunt binnen het verkeer en vervoersbeleid en ook de Friese gemeenten hebben zich hieraan gecommitteerd. Getracht wordt om het fietsnetwerk binnen de gemeentegrenzen te optimaliseren en qua verkeersveiligheid te verbeteren. Onderdeel hiervan is het waar mogelijk verwijderen van fietspadpalen.

De bewegwijzering voor auto- en fietsverkeer is aangepast aan de naamgeving vanuit de Gemeentelijke Basis Administratie. De maatregel heeft ertoe geleid dat zowel binnen als buiten de gemeentegrenzen de gemeentelijke dorpen op juiste wijze (Fries) worden aangegeven. Ook op het Rijks- en provinciale wegennet is de maatregel doorgevoerd. De maatregel is gecombineerd met doorvoering van de Duurzaam Veilig Verkeer principes en hield tevens een inhaalslag in het onderhoud in.

Het recreatieve fietsknooppuntenrouten netwerk is ondergebracht bij en in beheer gekomen van de Marrekrite. In 2015 is eveneens het wandelknooppuntennetwerk in onze gemeente geïmplementeerd. Het areaal aan verkeersborden wordt teruggebracht. Met name binnen de 30- en 60km/uur zones geldt dat de algemene verkeersregels voldoende moeten zijn, verkeer zelfregulerend is en aanvullende verkeersmaatregelen in beginsel overbodig zijn. Maar ook op andere wegen wordt getracht het areaal aan verkeersborden te beperken tot wat wettelijk noodzakelijk is.

Openbaar vervoer is een provinciale aangelegenheid (concessie), gelet op de ligging van Menameradiel ten opzicht van Leeuwarden worden de dorpen in algemene zin goed bediend. Het beleid m.b.t. openbaar vervoer is gericht om een zo effectief, efficiënt werkend systeem. De lijndiensten door Menameradiel zijn vrijwel allemaal rendabel en blijven voor de toekomst ongewijzigd. Voor onrendabele lijnen worden mogelijkheden gezocht in combinatie met groeps- of taxivervoer. Uitvloeisel hiervan zijn een aantal belbushaltes in de gemeente.

In het kader van een noodzakelijke vervanging en de opwaardering van Harinxmakanaal worden op dit moment de nieuwbouw van de provinciale brug over het van Harinxmakanaal in Dronryp voorbereid. Verwacht wordt dat eind 2017 wordt gestart met de werkzaamheden en dat de verbinding mogelijk een jaar is gestremd en verkeer wordt omgeleid. Wel wordt een fietspont ingezet.

Onderhoud verharding

De sinds 2007 lopende inhaalslag is nagenoeg voltooid. In de komende jaren zullen nog gelden worden aangewend voor het opknappen van wegen in het gebied van de 'haak om Leeuwarden' en de 'gebiedsontwikkeling Deinum/Boksum'. Daarnaast zal het planmatige onderhoud worden uitgevoerd.

Areaalwijziging

Ten gevolge van de projecten Noordwesttangent, Haak en gebiedsontwikkeling Deinum is het areaal te onderhouden openbare ruimte gewijzigd en enkele procenten vergroot. De budgettaire gevolgen hiervan zijn reeds gedeeltelijk in beeld worden gebracht.

Kabels en leidingen

Telecommunicatiewetgeving en de mogelijkheid van het updaten/wijzigen van bestaande contracten van de gemeente met de verschillende nutsbedrijven bieden kansen voor de gemeente om meer zaken m.b.t. het (ver-)leggen van kabels en leidingen in rekening te brengen bij de nutsbedrijven.

Haak om Leeuwarden (A31) en gebiedsontwikkeling;

De realisatie van de Haak is in een afrondende fase. De nog uit te voeren werkzaamheden richten zich met name op de herstructurering en herinrichting van het gebied. Een meer administratieve kant van de afronding betreft het vaststellen van de grenzen eigendom, beheer en onderhoud waarbij ook kadastraal wijzigingen doorgevoerd en notariële aktes gepasseerd moeten worden.

De gemeentelijke betrokkenheid in dit project zit de komende jaren met name in de gebiedsinrichting in en rond Ritsumasyl, Deinum en ten zuiden van Marsum.

Op dit moment vinden ook voorbereidingen plaats voor de reconstructie van de rotonde N383 bij Marsum. Ten gevolge van het Noordwesttangent voldoet deze inrichting qua verkeerstromen niet langer. In dit onderzoek zijn tevens het fietsnetwerk en ov voorzieningen opgenomen.

Kaders

- Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (2008 - 2012)
- Uitvoeringsprogramma GVVP
- Wegenverkeerswetgeving
- Flora & Faunawet, Boswet
- Algemene Plaatselijke Verordening (APV)
- Kadernota Openbare Verlichting (2007)
- Uitvoeringsplan Openbare Verlichting (2009)
- Tracé besluit Haak om Leeuwarden
- Gebiedsinrichtingsplannen Ritsumasyt, Deinum en Marsum

Programmaonderdelen

Het programma verkeer en openbare ruimte kent de onderdelen:

1. Verkeer en vervoer
2. Beheer openbaar groen
3. Beheer openbare wegen, kunstwerken en openbare verlichting

1. Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

- 1.1. Duurzaam verkeersveilig Menameradiel, o.a. door integrale aanpak i.s.m. wegbeheer, rioleringen en nieuwe werken
- 1.2. Gevolgen tracé Haak duurzaam inpassen in landschappelijke omgeving, passend bij vigerend verkeer en vervoersbeleid.
- 1.3. Verbetering en bevordering gebruik en toegankelijkheid openbaar vervoer.
- 1.4. Verbetering (veiligheid) en bevordering gebruik recreatieve wandel en fietspaden.

Wat gaan we ervoor doen?

- 1.1.1. Afronding uitvoeringsprogramma GVVP 2014 – 2018 (restmaatregelen)
- 1.1.2. Uitvoeren actieplan Permanente Verkeerseducatie 2016 - 2020. (per 2018 in Westergo-verband)
- 1.1.3. Deelnemen verkeersveiligheidsoverleg OVVF (bestuurlijk) en AVVF (ambtelijk).
- 1.1.4. Gericht aanpak van verkeersonveilige situaties en locaties in vooral het buitengebied.
- 1.1.5. Uitvoeringsplan openbare verlichting; dit is beperkt tot waar nodig op grond van het collegeprogramma.
- 1.2.1. Overleg en deelname aan stuurgroep over de ontwikkelingen Haak en de ontwikkeling van Nieuw Stroomland om te komen tot gewenste afstemming met en inpassing in infrastructuur en landschap.
- 1.3.1. versterken ketenmobiliteit auto/ov/fiets, bromfiets
- 1.4.1. Aanleggen stukken ontbrekende schakels in lokale wandelroute (de z.g. 'ommetjes', meewerken aan het realiseren van paden/routes van het project 'Oude paden Nieuwe wegen'.
- 1.4.2. Meewerken aan verbetering recreatieve vaarwegen als kleiroute en noordelijke Elfsteden vaarroute,
- 1.4.3. Structureel overleg met dorpsbelangen over in dit programma benoemde punten.

Beheer openbaar groen

Wat willen we bereiken?

- 2.1. Het kwaliteitsniveau van het openbaar groen gekozen door de raad.

Wat gaan we ervoor doen?

- 2.1.1. Het verzorgend onderhoud uitvoeren op het gekozen kwaliteitsniveau.
- 2.1.2. Beplantingsvakken doelmatig renoveren.
- 2.1.3. De raad informeren over de gerealiseerde kwaliteit.

2. Beheer openbare wegen, kunstwerken en openbare verlichting

Wat willen we bereiken?

- 3.1. Een beheersbare kwaliteit van de openbare wegen.
- 3.2. Een verkeersveilige en sociaal veilige openbare verlichting waarbij lichtvervuiling zo veel mogelijk wordt tegengegaan.

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoeren van de laatste ca. 5% van de inhaalslag wegen om tot gewenste en beheersbare kwaliteit te komen. Daarnaast het uitvoeren van planmatig onderhoud.
- Trachten het beschikbare wegenonderhoudsbudget efficiënt aan te wenden middels het nog verdergaand combineren van werkzaamheden en het optimaliseren van het gebruik van de BOR-systematiek.
- Het uitvoeren van onderhoud aan bruggen en beschoeiingen op basis van de algehele inspectie en daaruit volgende meerjarenplanning en inhaalslag
- Daar waar verkeerstechnisch het toelaat in het buitengebied lichtmasten verwijderen.
- Verlichting fietspaden verminderen en uitvoeren in Led.
- Locaties inventariseren waar onderlinge afstanden tussen masten te klein zijn en daar masten verwijderen.
- Led-verlichting toepassen in buitengebied en dorpsranden om lichtvervuiling tegen te gaan.

Aansluiting met de productenraming

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
210	Wegen, straten, pleinen en verkeersvoorzieningen	Pen, L.
240	Waterkering, afwatering en landaanwinning	Pen, L.
560	Openbaar groen en openluchtrecreatie	Pen, L.

Kosten en baten Verkeer en openbare ruimte

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	3.097.983	3.019.991	2.717.577	2.712.694	2.709.492	2.709.492
Baten	55.223	21.398	25.780	25.780	25.780	25.780
Per saldo nadelig	3.042.761	2.998.593	2.691.797	2.686.914	2.683.712	2.683.712
Per saldo voordelig	0	0	0	0	0	0

Programma 4 Lokale economie

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil de huidige lokale economie en werkgelegenheid behouden en daar waar mogelijk versterken.

Context en achtergrond

Het aantal bedrijven, ongeveer 450, binnen onze gemeente blijft op een vrij constant niveau. Veel ondernemers hebben een sociale binding met onze gemeente. Het type onderneming is een mix van kleine en middelgrote bedrijven in zowel de traditionele sectoren van bouw- en metaalnijverheid en transport als kleine gespecialiseerde en veelal vernieuwende bedrijven. Een trend die waarneembaar is, is die van de eenmanszaken en zzp'ers in allerlei branches. Veelal gaat het om bedrijven die ter plaatse werkzaamheden verrichten en waarbij de ruimtebehoefte beperkt blijft tot ruimte voor opstal en stalling van materiaal/materieel. Er is vooral vraag naar kavels tussen 1.000 en 2.500 m²., bij voorkeur met de mogelijkheid bij het bedrijf te wonen. Voor de kleinere bedrijven voorzien ook bedrijfsverzamelgebouwen in een behoefte. Dronryp heeft de positie bedrijfsconcentratiekern in het Streekplan van de Provincie Fryslân.

Collegeprogramma

Borging van de continuïteit van de huidige lokale economie vinden wij erg belangrijk. Wij willen blijven investeren in de goede relaties die er al met het bedrijfsleven zijn. Wij staan in nauw contact met de gemeentelijke overkoepelende commerciële club en bezoeken maandelijks een aantal bedrijven. Vanuit de gemeentelijke organisatie heeft het bedrijfsleven een vast aanspreekpunt. Wij streven na om, binnen de mogelijkheden die de aanbestedingswetgeving ons biedt, het lokale en regionale bedrijfsleven zoveel mogelijk te betrekken bij gemeentelijke werken en diensten.

Ruimte voor ondernemerschap vinden wij een belangrijk bestuurlijk uitgangspunt. Kleinschalige bedrijvigheid in dorpen moet worden toegestaan. Voor grotere bedrijven moet er een vestigingsmogelijkheid zijn op gerealiseerde en in voorraad aangehouden bedrijventerreinen. Daarbij is ook de ontsluiting van de bedrijfsgebouwen op een snelle breedbandvoorziening van wezenlijke belang. Wij realiseren ons dat de afgelopen jaren de (zakelijke) wereld snel is veranderd. In dat kader zullen wij ons zo flexibel mogelijk proberen op te stellen om initiatieven en innovaties, waaronder op het gebied van energie, vanuit het bedrijfsleven mogelijk te maken. Dat geldt voor mogelijke functieveranderingen van bestaande leegstaande bebouwing in zowel het buitengebied als binnenstedelijk gebied. Wij zijn van mening dat bedrijven moeten kunnen inspelen op veranderende wensen van de consument en nieuwe marktomstandigheden. Daarbij hebben wij een uitnodigende en faciliterende attitude waarbij wij een betrouwbare gesprekspartner willen zijn. Tenslotte willen wij binnen het bereik van onze mogelijkheden startende ondernemers ondersteunen.

Kaderstellende beleidsnota's

- *Streekplan Fryslân 2007, Om de kwaliteit fan de romte, 2007*
- *Convenant Bedrijventerreinen Noordwest Fryslân 2010-2020*

Programmaonderdelen

Het programma lokale economie kent de onderdelen:

1. Zorgen voor voldoende aanbod van bedrijventerreinen
2. Op orde houden van bestaande bedrijventerreinen
3. Bevorderen ondernemersklimaat

1. Zorgen voor voldoende aanbod van bedrijventerreinen

Wat willen we bereiken?

- beschikking over voldoende aanbod van bedrijventerrein in alle daartoe aangewezen kernen, aansluitend bij zowel de lokale als de gemeentelijke vraag
- aanbod van bedrijventerrein onder marktconforme voorwaarden
- tot ontwikkeling brengen van Dronryp als bedrijfsconcentratiekern
- duidelijke en efficiënte (planologische) voorwaarden en een duidelijk uitgifte beleid

Wat gaan we ervoor doen?

- bedrijfsterrein ontwikkelen in Dronryp
- bedrijventerrein voormalig-Empatec Menaam ontwikkelen

2. Op orde houden van bestaande bedrijventerreinen

Wat willen we bereiken?

- goed fysiek ondernemersklimaat
- efficiëntie door terreinbeheer en functionele samenwerking tussen bedrijven

Wat gaan we ervoor doen?

- Periodiek overleg met ondernemers gevestigd op bedrijventerreinen over aandachtspunten, verbeterpunten en uitvoeringsafspraken

3. Bevorderen ondernemersklimaat

Wat willen we bereiken?

- een ondernemersklimaat waarbinnen naar aard en schaal passende lokale initiatieven tot ontplooiing kunnen komen
- specifieke aandacht voor doelgroepen (starters)
- een goede verstandhouding tussen (georganiseerde) ondernemers en de gemeente.

Wat gaan we ervoor doen?

- met behulp van externe partners geven van voorlichting en stimulansen aan (potentiële) lokale startende ondernemers
- begeleiden van bedrijven die een nieuwe locatie zoeken.
- het organiseren van regelmatig ambtelijk en bestuurlijk overleg met CCM en andere vertegenwoordigers van ondernemers
- ondersteuning van bedrijvencontactdagen en andere relevante bijeenkomsten

Aansluiting met de productenraming

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
310	Handel, ambacht en industrie	Pen, L.
341	Overige agrarische zaken, jacht en visserij	van Mourik, T

Kosten en baten Lokale economie

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	722	164.063	78.512	76.070	74.469	74.469
Baten	0	87.552	10.825	10.825	10.825	10.825
Per saldo nadelig	722	76.511	67.687	65.245	63.644	63.644
Per saldo voordelig	0	0	0	0	0	0

Programma 5 Onderwijs

Missie / programmadoelstelling

- De gemeente Menameradiel wil:
- leerlingen in staat stellen het basisonderwijs zo dicht mogelijk bij huis te kunnen volgen;
- de kwaliteit en betaalbaarheid van het basis onderwijs in de gemeente hoogste prioriteit geven;
- een adequate invulling geven aan de huidige schoolgebouwen met het oog op dalende leerlingaantallen;
- het leerplichtverzuim tot een minimum beperken.

Context en achtergrond

Er zijn 12 basisscholen in de gemeente, waarvan vijf openbare basisscholen, één samenwerkingsschool (Deinum) en één algemeen bijzondere basisschool (allen onder beheer van Onderwijsgroep Fier), vier protestants christelijke basisscholen en één katholieke basisschool.

De uitvoering en administratie van de leerplicht is ondergebracht bij de gemeente Leeuwarden. Er worden 10 uren leerplicht per week ingehuurd.

Collegeprogramma

De leerlingaantallen dalen al een aantal jaren in onze gemeente. Mede vanwege dalende leerlingaantallen streeft het college ernaar samenwerkingsscholen te creëren.

Naast de tot stand koming van samenwerkingsscholen moet de gemeente zorg dragen voor voldoende spreiding van het schoolaanbod. Wel is het college van mening dat er voldoende leerlingenaantallen op de scholen moeten zijn. Dit kan betekenen dat in het ene dorp alleen een school voor openbaar onderwijs is en dat een buurdorp alleen bijzonder onderwijs aanbiedt. Dit alles is gebaseerd op de onderwijsvisie. Lege lokalen moeten zoveel mogelijk worden verhuurd of desnoods worden afgebroken.

Ontwikkelingen

In overleg met de peuterspeelzalen en de kinderopvang werkt de gemeente binnen het beschikbare budget aan een zo goed mogelijke invulling van het onderwijsachterstandenbeleid en daarmee aan invulling van de Wet OKE.

De leerlingprognoses tonen aan dat de leerlingaantallen in Menameradiel de komende jaren (tot ca 2025) aanzienlijk zullen dalen. De Otto Clant Skoalle had op de laatste teldatum 1.10.2014 nog 25 leerlingen. De leerlingprognoses wijzen uit dat dit aantal in de toekomst onder de 23 leerlingen zal zakken. Daarnaast zijn er op dit moment al een aantal scholen die te maken hebben met leegstand. Dit zal de komende jaren alleen maar toenemen. Lege lokalen worden opgevuld met o.a. schoolmediatheken (de bibliotheek op school), peuteropvang en kinderopvang.

In samenwerking met alle ketenpartners van onze gemeente is er een Toekomstvisie Onderwijs Menameradiel opgesteld in 2012 welke breed wordt gedragen door alle betrokken partijen. In de komende jaren zal verder uitwerking worden gegeven aan de Onderwijsvisie. Eerste uitwerkingen daarvan zijn de brede school te Berltsum en de samenwerkingsschool It Twaspan te Deinum.

Ook de scholen in Bitgummole zijn een aandachtspunt in de onderwijsvisie. De voorkeur gaat uit naar een samenwerkingsschool. De raad heeft in juni 2015 het voornemen uitgesproken dat CBS Mooitaki te Bitgummole vervangende nieuwbouw zal krijgen. Medio 2016 is de planvorming hiervan behandeld in de raad. De raad heeft besloten dat op de locatie CBS Mooitaki een nieuwe school gebouwd zal worden voor de beide basisscholen, met aanvulling van peuterspeelzaalwerk. Het is de bedoeling dat op de lange termijn de twee scholen één nieuwe samenwerkingsschool zullen vormen.

Kaderstellende beleidsnota's

- Toekomstvisie Onderwijs Menameradiel (2012)
- Integraal Huisvestingsplan (2008)
- Verordening Huisvesting 2005
- Verordening Leerlingenvervoer 2006

Programmaonderdelen

1. Onderwijshuisvesting.
2. Onderwijsachterstandenbeleid.
3. Leerplicht.

1. Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

- 1.1 Binnen de kaders van wet- en regelgeving en beschikbare middelen houden we in samenwerking met de schoolbesturen huisvestingsvoorzieningen in stand die voor langere tijd geschikt zijn om te gebruiken ten behoeve van het onderwijsproces.

Wat gaan we ervoor doen?

- 1.1.1 Vanuit een gezamenlijk geformuleerde visie met behulp van het integraal huisvestingsplan en de toekomstvisie Onderwijs Menameradiel invulling geven aan de huisvesting van de basisscholen.
- 1.1.2 Samenwerking tussen educatieve instellingen bevorderen om daarmee het voorzieningenniveau te behouden en te versterken.

2. Onderwijsachterstandenbeleid

Wat willen we bereiken?

- 2.1 Vermindering van onderwijsachterstanden.
- 2.2 Elke leerling een passende vorm van onderwijs aanbieden.

Wat gaan we ervoor doen?

- 2.1.1 Rijksmiddelen (VVE-gelden) inzetten voor het verbeteren van de aansluiting van peuterspeelzalen op het basisonderwijs.
- 2.2.1 Onderwijsbegeleiding aanbieden aan leerlingen die dit nodig hebben. Scholen worden in staat gesteld begeleiding in te kopen ten behoeve van het bestrijden van onderwijsachterstanden.
- 2.2.2 Preventieve middelen inzetten om problemen zo vroeg mogelijk te signaleren.

Omschrijving	E/P*	Bron	Nulmeting (2008)	Streefwaarde			
				2017	2018	2019	2020
Aantal peuters dat gebruik maakt van het derde dagdeel op de peuterspeelzaal	E		17	20	20	20	20

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

3. Leerplicht

Wat willen we bereiken?

- 3.1 Zoveel mogelijk leerlingen deel laten nemen aan onderwijs.

Wat gaan we ervoor doen?

- 3.1.1 Een actief leerplichtbeleid voeren.
- 3.1.2 Een op de persoon gerichte aanpak voor begeleiding van risico-leerlingen en voortijdig schoolverlaters.

Aansluiting met de productenraming

Product- nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
421	Basisonderwijs, onderwijs huisvesting (Ob & Bijz)	Dijkstra, A.
480	Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs	Dijkstra, A.

Kosten en baten Onderwijs

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	1.142.586	1.071.463	1.018.719	1.024.430	1.030.136	1.030.968
Baten	99.953	6.382	6.382	6.382	6.382	6.382
Per saldo nadelig	1.042.634	1.065.081	1.012.337	1.018.048	1.023.754	1.024.586
Per saldo voordelig	0	0	0	0	0	0

Programma 6 Cultuur, recreatie en sport

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil dat inwoners (jong en oud) toegang hebben tot een breed aanbod aan culturele- en recreatieve voorzieningen en activiteiten. De gemeente Menameradiel wil dat haar inwoners (jong en oud) toegang hebben tot een verscheidenheid aan sportvoorzieningen omdat ze het belangrijk vindt dat mensen in het kader van gezondheid en sociale participatie aan sport doen.

Foto: Bewegteam Menameradiel

Context en achtergrond

Onze gemeente heeft een bloeiend verenigingsleven met veel actieve vrijwilligers. Onze gemeente heeft in het bijzonder een rijk sport-, amateurmuziek-, zang-, volksdans- en toneelklimaat.

Collegeprogramma

Het college wil sport en cultuur actief ondersteunen in alle dorpen. Waar mogelijk moet worden geprivatiseerd. Voorzieningen moeten daarvoor mede op aanvaardbaar peil worden gehouden. Jeugdsport zal actief worden gepromoot. Sportaccommodaties zullen, waar het mogelijk en wenselijk is, op locaties worden gecombineerd.

De inzet is om het zwembad op Schatzenburg toegankelijk te houden. Er wordt voor 2017 een exploitatiesubsidie verleend aan het zwembad.

Dorpshuizen zijn voor elk dorp belangrijk. De gemeente draagt daaraan bij via de subsidieregeling nieuwbouw/verbouw dorpshuizen. Het initiatief daarvoor ligt bij de dorpen. Toegankelijkheid van dorpshuizen is belangrijk voor mensen met een beperking.

Er zal zoveel mogelijk worden bijgedragen aan het in stand houden van monumenten. Dit beleid zal de komende jaren in Waadhoeke-verband worden afgestemd. Er zal geen gemeentelijke monumentenlijst meer worden vastgesteld.

Het bibliotheekwerk wordt aangepast aan nieuwe ontwikkelingen en komende rijkswetgeving. Een goede spreiding in de nieuwe gemeente Waadhoeke zal worden bevorderd.

Het huidige beleid rondom muziekfederaties wordt gehandhaafd.

Ontwikkelingen

Wat recreatie betreft is een beweging aan de gang om ons gebied aantrekkelijker te maken als recreatiegebied voor zowel inwoners als mensen van buiten de gemeente. Gemeente, bedrijven en particulieren werken hierin meer en meer samen. Voorbeelden zijn het bevaarbaar maken voor pleziervaart van vaarwegen (Kleiroute, Elfsteden-vaarroute), het opknappen en vernieuwen van wandel- en fietsroutes en het zichtbaar maken van die voorzieningen (bewegwijzering). Voor het onderhoud van deze structuren is de gemeente sinds 2012 lid van de Marrekrite die deze taak uitvoert. De gemeente is sinds 2011 lid van de marketingstructuur. MerkFryslân is de organisatie die voor de promotie van Fryslân buiten de provinciegrenzen zorgt.

Menameradiel 2017 en Kulturele Haadstêd 2018

De mogelijkheid wordt onderzocht om in 2017 met alle inwoners van Menameradiel op passende wijze afscheid te nemen van de oudste gemeente van Nederland. Daarnaast kunnen de activiteiten die in dit jaar gehouden worden een bijdrage leveren aan de festiviteiten in het kader van Leeuwarden als Kulturele Haadstêd 2018.

Beweegeteam Menameradiel

Door deelname aan de rijksregeling Brede Impuls Combinatiefuncties zijn er sinds 2016 drie buurtsportcoaches actief in onze gemeente. Onder de naam 'Beweegeteam Menameradiel' gaan de buurtsportcoaches onder andere nieuw sportaanbod creëren voor specifieke doelgroepen. Het beweegteam houdt zich bezig met de volgende taakgebieden:

- a. Bevorderen kwaliteit beweeglessen op basisscholen.
- b. Zorgen voor een gevarieerd aanbod van buitenschoolse sport- en beweegactiviteiten op basisscholen, kinderopvangcentra en peuterspeelzalen.
- c. Ondersteunen en versterken van sportverenigingen en andere aanbieders van sport- en beweegactiviteiten en bevorderen van samenwerking.
- d. Initiëren en ervoor zorgen dat er sport- en beweegactiviteiten voor niet of minder actieve inwoners in de directe woonomgeving (dus op niveau van dorpen en wijken) worden georganiseerd.
- e. Bijdrage leveren aan het bereiken van doelen en effecten van het gezondheidsbeleid.

Bibliotheekwerk

Alle scholen in Menameradiel hebben een schoolmediatheek (bibliotheek op school) die voor alle leerlingen beschikbaar is met uitzondering van de scholen in Dronryp. Daarnaast is de bibliotheek in Dronryp voor iedereen toegankelijk. Maar men kan er ook voor kiezen om de bibliotheken in bijvoorbeeld Sint Anna, Franeker of Leeuwarden te bezoeken.

Kaderstellende beleidsnota's

1. Subsidieverordening gemeente Menameradiel (2011);
2. Beleidsregels Welzijn (2011);
3. Beleidskader Welzijn (2005);
4. Intentieverklaring over het gebruik van het Fries (2006);
5. Taalnota (2010)
6. Sportnota (2010)
7. Recreatie- en toerismebeleid (2010)

Programmaonderdelen

Het programma Cultuur, Recreatie en Sport kent de volgende onderdelen:

1. Kunst en Cultuur;
2. Recreatie;
3. Sport.

1. Kunst en Cultuur

Wat willen we bereiken?

- 1.1. Wij willen een breed aanbod aan culturele voorzieningen en de toegankelijkheid ervan handhaven;
- 1.2. Wij willen onderzoeken hoe we het bibliotheekwerk in onze gemeente zo efficiënt mogelijk kunnen inzetten om de individuele ontwikkeling van de inwoners van de gemeente te stimuleren;

Wat gaan we ervoor doen?

- 2.1.1. - We maken het verenigingen gemakkelijker om subsidie aan te vragen.
- We publiceren hierover meer informatie op de gemeentelijke website.
- Versterken regionale bestuurlijke samenwerking NWF (Poho-platform).

Omschrijving	E/P*	Bron	Nulmeting (2008)	2017		2018	
				s.*	s.*	s.	s.
Het aantal deelnemers aan het muziekonderwijs	P	Subs. form.	173	170	175	175	175
Het aantal muziek-, toneel-, volksdans en zangverenigingen	P	idem	33	31	31	31	31

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator * s. = streefwaarde

2. Recreatie

Wat willen we bereiken?

- 2.1. Wij willen de recreatieve voorzieningen in de gemeente zo goed mogelijk onderhouden, bij voorkeur in regionaal verband.
- 2.2. Wij willen dat de recreatieve sector meer directe en indirecte werkgelegenheid gaat opleveren.

Wat gaan we ervoor doen?

- 2.1.1. Wij nemen als gemeente deel aan regionale en provinciale samenwerkingsverbanden en overlegstructuren op het gebied van recreatie en toerisme als de Stadsregio, Streekagenda, de Marrekrite en R&T Noardwest Fryslân.
- 2.1.2. Wij faciliteren initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme.
- 2.2.1. Wij stimuleren samenwerking tussen gemeente, bedrijven en particulieren. Dit doen we door de Regioaanjager te stimuleren deze contacten op te zetten en te intensiveren.
- 2.2.2. Wij ondersteunen de nieuwe opzet van de regionale marketingorganisatie MerkFryslân. Deze organisatie gaat d.m.v. financiering uit onder andere een ondernemersfonds de R&T sector helpen met ontwikkeling en stimulering en promotie.

3. Sport

Wat willen we bereiken?

- 3.1. Door specifiek aandacht te schenken aan doelgroepen proberen zoveel mogelijk inwoners aan het sporten en bewegen te krijgen.
- 3.2. Sportaanbod voor specifieke doelgroepen creëren (o.a. mensen met een beperking, inactieve jongeren en ouderen) .
- 3.3. Het niveau van de sportvoorzieningen zoveel mogelijk op peil houden.
- 3.4. Sportverenigingen mee verantwoordelijk maken voor de sportvoorzieningen.

Wat gaan we ervoor doen?

- 3.1.1. Het beweegteam Menameradiel geeft uitvoering aan een uitvoeringsplan die zich richt op vijf taakgebieden.
- 3.2.1 De buurtsportcoaches zoeken de verbinding tussen partijen en werken samen met het gebiedsteam om in te spelen op de behoeftes die er zijn.
- 3.2.2 We nemen deel aan de Provinciale aanpak gehandicaptensport en daarin werkt het beweegteam nauw samen met Sport Fryslân.
- 3.3.1. We geven uitvoering aan het onderhoudsplan voor de Roelengahal.
- 3.3.2. We verlenen investeringssubsidies aan verenigingen/stichtingen die hun accommodatie renoveren.
- 3.4.1 We maken afspraken met sportverenigingen over het zelf beheren en onderhouden van de sportvelden.

Omschrijving	E/P*	Bron	Nulmeting (2008)	Streefwaarde			
				2017	2018	2019	2020
Aantal uren dat de sporthal in gebruik is.	P		1087	1100	1100	1100	1100

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

Aansluiting met de productenraming

Product- nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
510	Openbaar bibliotheekwerk	van Mourik, T
511	Vormings- en ontwikkelingswerk	Dijkstra, A.
530	Sport	Pen, L.
531	Groene sportvelden en terreinen	Pen, L.
540	Kunst	Dijkstra, A.
580	Overige recreatieve voorzieningen	Dijkstra, A.

Kosten en baten Cultuur, recreatie en sport

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	951.649	978.933	920.443	898.001	896.400	896.400
Baten	75.235	68.898	68.102	68.102	68.102	68.102
Per saldo nadelig	876.414	910.035	852.341	829.899	828.298	828.298
Per saldo voordelig	0	0	0	0	0	0

Programma 7 Werk en inkomen

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil zoveel mogelijk mensen uit de gemeente aan het werk krijgen en houden en er zorg voor dragen dat uitkeringsgerechtigden op een efficiënte en rechtvaardige wijze geholpen worden.

Context en achtergrond

De gemeente Menameradiel neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling de Dienst SoZaWe die voor zeven gemeenten in Noardwest Fryslân een aantal wetten uitvoert in het sociaal domein. Voorbeelden zijn de Participatiewet en de Wmo. De Dienst SoZaWe probeert daarbij zoveel mogelijk samenwerking te zoeken met het Werkbedrijf, Pastiel, Empatec en Fryslân West maar ook met diverse partners uit het bedrijfsleven. De Dienst SoZaWe vergroot hiermee het aanbod aan werkervaringsplaatsen, stageplaatsen, vrijwilligerswerk, cursussen, enzovoort.

Ontwikkelingen

Toename van de zorgvraag door vergrijzing en een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden als gevolg van de economische recessie en invoering van de Participatiewet. Doordat inwoners die voorheen een beroep deden op de Wajong (via het UWV) nu op de gemeente zijn aangewezen voor inkomensondersteuning zal het aantal bijstandsgerechtigden stijgen. Door de inzet van nieuwe instrumenten (loonkostensubsidie) kunnen meer bijstandsgerechtigden (deeltijd) aan het werk.

In Fryslân is sinds kort het Werkbedrijf actief. Daarnaast zijn er ontwikkelingen rondom Empatec/Pastiel. Ook de Friese arbeidsmarkt is in beweging.

Wat zijn de doelstellingen voor 2017?

1. Onze inwoners kunnen rekenen op afhandeling van hun zaken binnen de wettelijke termijnen en de rechtmatige kaders, zowel aan de poort als gedurende de continuering van hun uitkering. De bewaking van kwaliteit en rechtmatige uitvoering van besluiten wordt volgens een vastgelegde werkwijze getoetst.
2. De eigen verantwoordelijkheid van de burger staat voorop. Wij ondersteunen daar waar nodig graag op basis van wet- en regelgeving. Inwoners weten wat van hen gevraagd wordt teneinde de ondersteuning te krijgen die nodig is. Voor noodzakelijk individueel maatwerk wordt ruimte gezocht binnen het kader van de wet- en regelgeving.
3. De totale bijstandsontwikkeling blijft binnen het verwachte stijgingspercentage van 2,3% door een strenge doch rechtvaardige poortwachtersfunctie en rechtmatige controle tijdens de duur van een lopende uitkering. De Dienst streeft ernaar de preventiequote te houden op minimaal 30%.
4. Oneigenlijk gebruik en misbruik van inkomensondersteuning wordt tegengegaan. Hiervoor worden specifiek de medewerker bijzonder onderzoek en de Sociale Recherche Fryslân ingezet, maar alle medewerkers hebben hierin een rol. Om naleving van wet- en regelgeving door inwoners te bevorderen is er gericht aandacht voor met name preventie, maar ook repressie. Daarnaast wordt handhaving op het nakomen van arbeidsverplichtingen ingezet als onderdeel van het uitvoeren van de participatiewet.
5. Teveel of ten onrechte verstrekte uitkeringen worden teruggevorderd of verhaald. We streven ernaar dat 55% van alle debiteuren de aflossingsverplichting nakomt. Het percentage ontvangsten (de incassoquote) komt mede hierdoor uit op 17%.

Welke acties zullen in 2017 worden genomen/uitgezet om de doelstelling te behalen?

1. Inwoners worden voorgelicht via website, folders en persoonlijk contact. Verder is er periodiek afstemming met collega's van Participatie en gebiedsteammedewerkers.
2. Door individuele gesprekken, voorlichting en controle neemt het totale bijstandsbestand met maximaal 2,3% toe.
3. De aandacht van zowel bijzonder onderzoek als Sociale Recherche Fryslân is vooral op de instroom aan de poort gericht, om te voorkomen dat inwoners later geconfronteerd worden met hoge schulden als gevolg van terugvorderingen en eventueel boete. Daarnaast blijft ook het bestrijden van fraude gedurende de bijstandsperiode sterk onder de aandacht van de medewerkers van team rechtmatigheid. Ook handhaving op het nakomen van arbeidsverplichtingen blijft ingezet om te bewerkstelligen dat geen oneigenlijk gebruik en misbruik van uitkeringen plaatsvindt.
4. Met de gebiedsteams wordt bekeken wat zij aan voorlichting aan de inwoners kunnen doen om te voorkomen dat hoge schulden ontstaan door terugvordering en boete vanwege oneigenlijk gebruik en misbruik.
5. De Dienst draagt zorg voor een adequaat debiteurenbeheer op het gebied van terugvordering, en verhaal op onderhoudsplichtigen. Uitgangspunt is dat met alle debiteuren een regeling wordt getroffen om hun schuld af te betalen. Hierbij wordt rekening gehouden met de financiële situatie van de debiteur, maar er is geen ruimte voor de debiteur om hier vrijblijvend mee om te gaan.

Welke trends denken wij te zien voor 2017, die van invloed zijn op het behalen van de doelstelling?

Het totale beroep op bijstand zal naar verwachting met 2,3% stijgen als gevolg van:

- De voorspelde toename van het aantal statushouders/asielgerechtigden in 2016 en 2017. De taakstelling voor het dienstgebied voor 2016 is 170 personen (bron aantallen: rijksoverheid.nl 'Overzicht huisvesting vergunninghouders per 1 april 2016'). Voor 2017 zijn de aantallen nog niet bekend.
- De hogere instroom vanuit de WW in de IOW/IOAW.
- De verhoging van de AOW-leeftijd.
- De beperkte instroom in de Wajong.
- De beperkte voorspelde economische groei.

Aansluiting met de productenraming

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
610	Bijstandsverl en inkomensvoorzieningen- en subs	Dijkstra, A.
611	Sociale Werkvoorziening	Dijkstra, A.
614	Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	Dijkstra, A.

Kosten en baten Werk en inkomen

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	5.376.269	5.520.337	5.488.119	5.479.673	5.474.137	5.474.137
Baten	2.753.554	2.894.053	3.111.852	3.111.852	3.111.852	3.111.852
Per saldo nadelig	0	2.626.284	2.376.267	2.367.821	2.362.285	2.362.285
Per saldo voordelig	0	0	0	0	0	0

Programma 8 Welzijn en zorg

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil dat alle burgers van de gemeente op een zo gelijkwaardig mogelijke wijze kunnen deelnemen aan de samenleving door toegankelijke zorg- en welzijnsvoorzieningen, het stimuleren van ontmoeting, sociale samenhang en vrijwilligerswerk.

Context en achtergrond

Het sociaal domein is per 1 januari 2015 sterk veranderd. De nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet zijn ingevoerd. Met deze wetten hebben gemeenten een nog grotere verantwoordelijkheid gekregen als het gaat om kwetsbare burgers. In 2015 zijn al de nodige aanpassingen gemaakt om de bovenstaande wetten zo optimaal mogelijk uit te voeren. Wanneer het om ingrijpende veranderingen gaat, zoals deze wetten met zich mee brengen, is het echter onmogelijk om alle aanpassingen in één keer te doen. Ook in 2017 zal er daarom verder worden toegewerkt naar een verdere optimalisering van de uitvoering van de wetten.

Collegeprogramma

In het collegeprogramma is specifiek opgenomen dat het sociaal domein in goed overleg met de betrokken belangenorganisaties moeten worden ingericht. Ouderen moeten mee kunnen blijven doen in de samenleving, indien nodig met de inzet van mantelzorg en vrijwilligerswerk. Jongeren moeten zich kunnen ontplooiën in de eigen woonomgeving. Jeugdketen worden geaccepteerd onder nader te stellen voorwaarden. Om vroegtijdig problemen bij de jeugd te signaleren is goede preventie belangrijk.

Algemeen uitgangspunt is dat door het Rijk overgedragen budgetten voor het sociaal domein bepalend zijn.

Ontwikkelingen

Met de invoering van de nieuwe Wmo per 1 januari 2015 vormt het gebiedsteam de toegang tot hulp en ondersteuning in het sociaal domein. Het gebiedsteam vormt daarmee een belangrijk instrument, waarin inwoners worden ondersteund en geholpen, terwijl tegelijkertijd op inhoud en kosten wordt gestuurd. Ook in 2017 is het gebiedsteam de spil voor verandering in het sociaal domein.

Per 1 januari 2015 is de nieuwe Jeugdwet van kracht. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van alle zorg voor kinderen, jongeren en hun opvoeders.

Het Bewegteam Menameradiel gaat in 2017 nieuwe sportaanbod creëren in samenwerking met verschillende partijen. Het doel is om ook specifiek interventies in te zetten voor de kwetsbare personen/groepen waar het gebiedsteam mee in aanraking komt. Het gebiedsteam en het beweegteam werken daarin nauw samen.

Onze gemeente krijgt de komende jaren te maken met de gevolgen van demografische ontwikkelingen. Er is niet zo zeer sprake van krimp, maar wel van verandering van de samenstelling van de bevolking: minder kinderen, meer ouderen en een kleinere beroepsbevolking. Dit heeft gevolgen voor onze dorpen en de voorzieningen in die dorpen.

Kaderstellende beleidsnota's

- Subsidieverordening en beleidsregels Welzijn (2011)
- Kadernota 'Vaststellen en doorpakken' (2013)
- Beleidsplan 'Sociaal domein in de praktijk' (2014)

Programmaonderdelen

Het programma Welzijn en zorg kent de onderdelen:

1. Maatschappelijke zorg
2. Sociaal-cultureel werk (jeugd- en jongerenwerk en dorpshuizen)
3. Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk
4. Jeugdgezondheidszorg

1. Maatschappelijke zorg

Wat willen we bereiken?

- 1.1. Een lokaal netwerk van zorg en dienstverlening.
- 1.2. Een aanbod aan voorzieningen dat toegankelijk en flexibel is.
- 1.3. Inwoners van de gemeente Menameradiel participeren in de samenleving op een manier die bij hen past.

Wat gaan we ervoor doen?

- 1.1.1. Het gebiedsteam doorontwikkelen.
- 1.1.2. In nauwe samenwerking met de Dienst SoZaWe en huisartsen de ondersteuning van mensen dichterbij de cliënt organiseren.
- 1.1.3. Nog meer samenhang creëren tussen de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet.
- 1.2.1. Het gebiedsteam op zo'n manier toerusten dat de bereikbaarheid en informatievoorziening goed geregeld is.
- 1.3.1. Vrijwilligers en mantelzorgers nog meer betrekken bij het gebiedsteam.
- 1.3.2. Het Wmo-platform en de adviesraad actief betrekken bij de invulling van het sociaal domein.

2. Sociaal-cultureel werk

Wat willen we bereiken?

- 2.1. Voorzieningen voor jeugd (consultatiebureau, kinderopvang, peuterspeelzaal, basisonderwijs, voortgezet onderwijs) sluiten op elkaar aan waardoor er een goed netwerk ontstaat waarbinnen wordt samengewerkt.
- 2.2. Een voor jongeren aantrekkelijk activiteitenaanbod binnen de gemeente realiseren.

Wat gaan we ervoor doen?

- 2.1.1. Via de lokale educatieve agenda (LEA) beleid op elkaar afstemmen en concrete praktische afspraken maken.
- 2.2.1. In overleg met de jongeren en de jongerenwerker onderzoeken aan welke activiteiten behoefte is en daar uitvoering aan geven.
- 2.2.2. Nieuw sportaanbod voor jongeren en ouderen creëren door de inzet van het Beweegteam.

3. Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

Wat willen we bereiken?

- 3.1. Kwalitatief goede en betaalbare voorzieningen (kinderopvang en peuterspeelzalen) in de gemeente Menameradiel.
- 3.2. Alle peuterspeelzalen voldoen aan de kwaliteitseisen van de Wet OKE (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie, 2012) en minimaal 1 peuterspeelzaal biedt Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE) aan.
- 3.3. Nauwere samenwerking tussen PSZ en BO.

Wat gaan we ervoor doen?

- 3.1.1. Kinderopvang en peuterspeelzalen periodiek laten inspecteren door GGD Fryslân
- 3.1.2. Inspelen op de door het rijk voorgenomen harmonisatie van de voor- en naschoolse voorzieningen (kinderdagverblijven en peuterspeelzalen).
- 3.2.1. Inspecties uit laten voeren door de GGD om te controleren of er wordt voldaan aan de kwaliteitseisen.
- 3.3.1. Overleg tussen gemeente, PSZ en BO intensiveren.

4. Jeugdgezondheidszorg

Wat willen we bereiken?

- 4.1. Het bewustzijn bij ouders omtrent gezonde voeding en overgewicht vergroten.
- 4.2. Verandering van gedrag bewerkstelligen bij jongeren die overmatig alcohol gebruiken.
- 4.3. Jongeren met problemen zo snel, zo efficiënt en zo passend mogelijk helpen.

Wat gaan we ervoor doen?

- 4.1.1. Door een goede signalering op het consultatiebureau, basisschool, peuterspeelzaal en kinderopvang problemen bij kinderen zo vroeg mogelijk onderkennen en oplossen.
- 4.1.2. Ouders via school/GGD Fryslân gericht adviseren over gezonde voeding.
- 4.2.1. Met behulp van speciaal op jongeren en ouders gerichte voorlichtingsprojecten kinderen en ouders bewust maken van de risico's en gevolgen van overmatig alcoholgebruik.
- 4.3.1. Het gebiedsteam werkt samen en stemt af met de verschillende partners die met jongeren werken om zorg en ondersteuning zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.

Aansluiting met de productenraming

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
621	Vreemdelingen	Dijkstra, A.
623	Re-integratie en Participatievoorzieningen	Dijkstra, A.
650	Kinderopvang	Dijkstra, A.
661	Maatwerkvoorzieningen Natura materieel WMO	Dijkstra, A.
662	Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel WMO	Dijkstra, A.
663	Opvang en beschermd wonen WMO	Dijkstra, A.
667	Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen & opvang WMO	Dijkstra, A.
670	Algemene voorzieningen WMO en jeugd	Dijkstra, A.
671	Eerstelijnsloket WMO en jeugd	Dijkstra, A.
672	PGB WMO en jeugd	Dijkstra, A.
682	Individuele voorzieningen Natura jeugd	Dijkstra, A.
683	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	Dijkstra, A.
687	Ouderbijdr indiv voorzieningen en opvang jeugd	Dijkstra, A.
714	Openbare gezondheidszorg	Dijkstra, A.
715	Jeugdgezondheidszorg van de Centra voor jeugd en gezin	Dijkstra, A.
724	Gemeentelijke graven	van Mourik, T

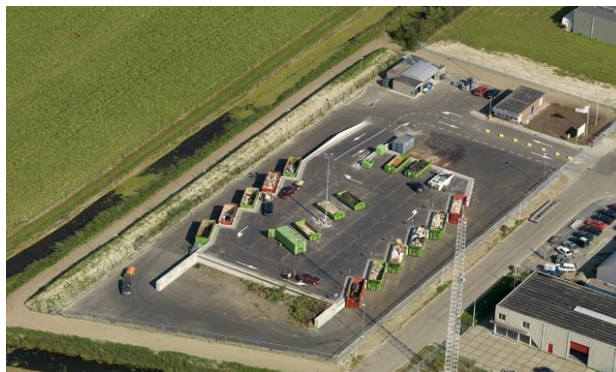
Kosten en baten Welzijn en zorg

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	15.112.147	7.718.713	6.307.226	6.297.239	6.233.014	6.167.000
Baten	8.369.185	305.550	234.963	234.963	234.963	234.963
Per saldo nadelig	6.742.962	7.413.163	6.072.263	6.062.276	5.998.051	5.932.037
Per saldo voordelig	0	0	0	0	0	0

Programma 9 Milieu

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil samen met de inwoners streven naar een veilige, milieubewuste duurzame leefomgeving.

Context en achtergrond

Milieubeleid is al jaren verweven in landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid. Milieubeleid is op het gebied van bodem, water en geluid wettelijk verplicht. Er zijn veel landelijke normen die milieuveiligheid op een zo hoog mogelijk plan regelen. Daarnaast komen er steeds meer beleidsvoornemens bij, die juist gemeenten een eigen aandeel geven in de ontwikkeling en realisering van nieuwe mogelijkheden. Zo wil het kabinet in 2020 30% minder CO₂-uitstoot in vergelijking met 1990. Energiebesparing moet naar 2% per jaar groeien en het gebruik van duurzame energie in 2020 moet zijn opgelopen naar 20% van het totaal.

Gemeenten en provincies zijn samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van de vergunning-verlening, toezicht en handhavingstaken (kortweg: VTH-taken). De zogenaamde VTH-kwaliteitscriteria 2.1 vormen de basis voor de minimale kwaliteit van de uitvoering. Dit geldt zowel voor de taken die worden uitgevoerd door de FUMO (Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving), als voor de achterblijvende taken bij de gemeenten en provincies. De kwaliteitscriteria 2.1 bevatten normen voor kritische massa, inhoud en proces. Kritische massa criteria geven aan welke capaciteit, kennis en ervaring die minimaal in een organisatie aanwezig moeten zijn om de VTH taken goed uit te voeren. VNG en IPO hebben afgesproken dat de provincies en gemeenten samen de implementatie van de kwaliteitscriteria bij de FUMO, gemeenten, provincies, waterschappen en rijksdiensten te bevorderen. Dit is geen vrijblijvend traject. Menameradiel doorloopt dit traject samen met de fusiegemeenten.

Collegeprogramma

In het collegeprogramma 2014 – 2018 is het volgende opgenomen:

Duurzaamheidbeleid: Een breed duurzaamheidbeleid ontwikkelen in samenwerking met fusiegemeenten, via kadernota, beleidsnota en uitvoeringsprogramma. Subsidieregeling daarin opnemen.

Zonnepanelen voor dorpshuizen en sportverenigingen onderbrengen in de bestaande subsidieregelingen.

Windturbines: Geen plaatsing nieuwe windturbines in onze gemeente. Capaciteitsuitbreiding van bestaande turbines en verplaatsing naar een andere (cluster)locatie binnen de gemeente is binnen het kader van relevante regelgeving mogelijk. Bestaande masthoogte niet overschrijden.

Vervuiling door honden: we gaan onderzoeken in hoeverre de APV moet worden aangepast en Boa's kunnen worden ingezet.

Afval: geen diftar. Het scheiden van afvalstromen bevorderen via voorlichting. Scheiding afval/regenwater doorvoeren via rioleringsplan.

Waterketen: De komende collegeperiode werken aan de opgave om vanaf 2020 structureel € 12,1 miljoen minder kosten te maken in de waterketen. Om dit te bereiken werken we samen met de Friese gemeenten, het Wetterskip Fryslan en Vitens aan maatregelen en aan technologische innovaties. De inspanning moet er toe leiden dat de rioolheffing, waterschapsheffing en de nota voor het drinkwater voor burgers en bedrijven zo laag mogelijk blijft. Voor de andere waterthema's trekken we zoveel mogelijk op met de andere gemeenten.

Bodem: Geen zoutwinning, schaliegas en fossiele brandstoffen in onze gemeente in verband met bodemdaling.

Ontwikkelingen

De afgelopen jaren is afvalverwerking goedkoper geworden voor de burger. De gemeente streeft er samen met Omrin naar om steeds meer afval te recyclen en de burger te stimuleren om het huishoudelijk afval zo veel mogelijk te scheiden. De inleverpunten voor afvalstromen worden gemoderniseerd door bijvoorbeeld ondergrondse containers. Daarnaast wordt geprobeerd om bewoners bewuster te maken over afval door folders, communicatie in de Ynformaasje en via de social media. Belangrijk ondersteunend project hierbij is de herpositionering van de restafvalcontainer. Een 5-jarige campagne moet er voor zorgen dat de 'sortibak' puur alleen gebruikt wordt voor de afvalstromen waar geen andere infrastructuur voor is. De scheidingspercentages moeten hierdoor omhoog gaan.

Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeenschappelijke regeling Middelseegemeenten gestopt. Sinds 1 januari 2016 hebben gemeente het Bildt en gemeente Menameradiel een dienstverleningsovereenkomst voor twee jaar. Dit is tot de startdatum van de fusie van de gemeenten Menameradiel, het Bildt, Franekeradeel en een deel van Littenseradiel per 1 januari 2018 (gemeente Waadhoeke).

De gemeente Menameradiel beschikt over een geurverordening. Met de fusiegemeenten werkt zij aan de totstandkoming van een gezamenlijke geurverordening. De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) biedt de gemeente de mogelijkheid om tot op zekere hoogte af te wijken van de wettelijke normen en vaste afstanden als het gaat om geurhinder. Doel is een goede balans tussen de ontwikkelingsmogelijkheden voor de veehouderij enerzijds en het behoud van een goed woon- en leefklimaat anderzijds.

Inzake handhaving zijn de BOA's (Bijzondere Opsporings Ambtenaren) in onze gemeente geïntroduceerd. In 2016 is er een overeenkomst gesloten tussen de gemeente Leeuwarden en de gemeente Menameradiel. De BOA's gaan handhaven op diverse terreinen. Momenteel wordt de concrete werkafspraken uitgewerkt.

In 2016 zijn tevens afspraken gemaakt over het FBWK2 (Fries Bestuursakkoord Water Keten 2). Bij het FBWK2 is een Uitvoeringsprogramma opgesteld. Het FBWK2 zal in de tweede helft van 2016 bestuurlijk worden bekrachtigd. Het uitvoeringsprogramma is een ambtelijk document dat gedurende de looptijd bijgesteld kan worden.

Kaderstellende beleidsnota's

- Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP, jaarlijks);
- Energieakkoord voor Duurzame Groei (landelijk)
- Nota Bodembeheer incl. bodemkaarten 2012;
- Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan 2013-2018;

Programmaonderdelen

Het programma Milieu kent de onderdelen:

1. Afvalverwijdering en verwerking
2. Riolering en waterzuivering
3. Milieubeheer

1. Afvalverwijdering en verwerking

Wat willen we bereiken?

- 1.1. In 2020 minimaal 75% van het huishoudelijke restafval gescheiden in te zamelen ten behoeve van nuttige toepassing conform de doelstelling van Omrin en de Friese gemeenten behouden (VANG-doelstellingen);
- 1.2. Landelijke normering afvalscheiding per component nastreven;

Wat gaan we ervoor doen?

- 1.1.1. Uitvoeren van het actieplan met betrekking tot afvalscheiding en –preventie naar aanleiding van het onderzoek afvalscheiding en –preventie Menameradiel en het gefaseerd uitvoeren daarvan;
- 1.1.2. We nemen deel aan de 5-jarige (2016-2020) campagne van Omrin en gemeenten om het restafvalaandeel in de Sortibak nog verder te verminderen door bewustwording.

Omschrijving	E/P*	Bron: Omrin Nulmeting (2010): percentage nascheiding	Landelijk Norm Afval- scheiding	Streefwaarde			
				2017	2018	2019	2020
Huishoudelijk rest-afval (inclusief grof huishoudelijk afval)	P	2010 (67)/2016: 71	VANG (70)	72	73	74	75
GFT-afval	P	2010 (80)/2016: 82	LAP (55)	80	80	80	80
Oud papier en karton	P	2010 (76)/2016: 79	LAP (85)	85	85	85	85
Verpakkingsglas	P	2010 (87)/2016: 90	LAP (90)	90	90	90	90
Textiel	P	2010 (56)/2016: 57	LAP (50)	56	56	56	56
KCA	P	2010 (97)/2016: 97	LAP (90)	97	97	97	97
Wit- en bruingoed	P	2010 (52)/2016: 90	LAP (90)	90	90	90	90
Grof restafval	P	2010 (88)/2016: 67	LAP (75)	90	90	90	90

Grijs: onder landelijke norm

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

2. Riolering en waterzuivering

Wat willen we bereiken?

- 2.1. Realisatie van integraal waterbeheer volgens het vGRP;

Wat gaan we ervoor doen?

- 2.1.1. Het beleid als vastgelegd in het vGRP uitvoeren.

3. Milieubeheer

Wat willen we bereiken?

- 3.1. Borging van kwaliteit op het gebied van handhaving/toezicht en vergunningverlening;
- 3.2. Goede milieukwaliteit nastreven en daarmee een bijdrage leveren aan een duurzame leefomgeving wat betreft aspecten als gezondheid en veiligheid en de thema's energie, klimaat en natuur;
- 3.3. Regionale uitwisseling van grondstromen en de normkaders daarvan zullen eenvoudiger worden;
- 3.4. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van bodem worden vroegtijdig in de ruimtelijke planvorming betrokken;
- 3.5. Benutten van gebruikskansen van de bodem;
- 3.6. Minimaliseren van de aantasting van de bodem.

Wat gaan we ervoor doen?

- 3.1.1. Samenwerking met andere gemeenten op gebied van handhaving/toezicht en vergunningverlening. Deelname aan het landelijke implementatietraject van vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken (VTH-taken);
- 3.1.2. In het kader van de verruimde reikwijdte (VR) in de Wet milieubeheer milieuvoorschriften, die betrekking hebben op afvalpreventie en afvalscheiding, energiebesparing en waterbesparing in de milieuvergunning opnemen en bij de handhaving betrekken;
- 3.1.3. Uitvoering geven aan de Nota Bodembeheer incl. bodemkaarten 2012;

- 3.1.4. Bij ruimtelijke plannen en ontwikkelingen op locaties met bodemverontreiniging wordt beoordeeld of de bodem ondanks de verontreiniging geschikt is of geschikt is te maken voor het beoogde gebruik. Eventuele bodemsanering en ruimtelijke ontwikkelingen worden op elkaar afgestemd. De mogelijkheid onderzoeken van het in kaart brengen van de grondstromen;
- 3.1.5. Ondergronds ruimtegebruik (bijv. bij infrastructuur, bouwwerken, boringen, grondwerken, bodemwarmtewisselaars) zorgvuldig benutten en beschermen en betrekken bij planvorming.

Omschrijving	E/P*	Bron	Nulmeting (jaar) Realisatie (jaar)	Streefwaarde			
				2017	2018	2019	2020
Uit te voeren controles (fysieke leefomgeving)	P	Jaarverslag Handhaving 2015	2015	170	170	170	170
Klachten en meldingen (fysieke leefomgeving)	E	Jaarverslag Handhaving 2015	2015	137	137	137	137

E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

- NB: De aantallen hebben betrekking op de fysieke leefomgeving (A.P.V. en Bouw en Ruimtelijke Ordening); De controles zijn niet uitgesplitst in integrale en hercontroles.

Aansluiting met de productenraming

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
721	Afvalverwijdering en verwerking	Pen, L.
722	Riolering	Pen, L.
723	Milieubeheer	Pen, L.
725	Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	Pen, L.
726	Baten rioolheffing	Pen, L.

Kosten en baten Milieu

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	2.907.645	2.952.298	2.793.545	2.765.605	2.762.695	2.762.695
Baten	3.078.646	3.054.078	3.053.262	3.053.262	3.053.262	3.053.262
Per saldo nadelig	0	0	0	0	0	0
Per saldo voordelig	171.001	101.780	259.717	287.657	290.567	290.567

Programma 10 Bouwen en ruimte

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil samen met haar bewoners, dorpsbelangen en woningbouwcorporaties een woonomgeving realiseren waarin iedereen zich thuis voelt.

Context en achtergrond

De woningbouw is in vergelijking met de jaren voor 2008 fors afgenomen. Ook de bevolkingsontwikkeling vertoont een dalende tendens. De woonvisie is laatstelijk in 2012 met name getalsmatig geactualiseerd. In de woonvisie is vastgelegd hoeveel woningen er de komende jaren kunnen worden gebouwd, voor welke specifieke doelgroepen en waar deze worden gesitueerd. De woonvisie is tot stand gekomen in overleg met de Stadsregio Leeuwarden en de provincie Fryslân. De landelijke en regionale ontwikkelingen worden gevolgd wat betreft thema's als krimp, kwaliteit en (zorg)woningbehoefte.

De nadruk zal blijven liggen op inbreiding, herstructurering van vrijkomende locaties en het op peil houden van de kwaliteit van de bestaande voorraad. Binnen de bestaande bebouwde omgeving kunnen woningen toegevoegd worden, de zogenaamde inbreiding, wanneer daar aanleiding voor is en uiteraard voor zover dit ruimtelijk verantwoord is. Planmatige uitbreiding vindt beperkt plaats; zie bij Ontwikkelingen.

Het actualiseren en digitaliseren van de bestemmingsplannen is een continue proces en daarmee beschikt de gemeente over een actueel beleidsmatig en juridisch kader.

Collegeprogramma

In het collegeprogramma 2014-2018 is het volgende opgenomen:

Rotte Kiezen: eigenaren aanschrijven om eigendommen te onderhouden. Enige dwang moet mogelijk worden gemaakt.

Wonen: woonvisie actualiseren. Inbreiding gaat boven uitbreiding. Bij nieuwe bestemmingsplannen kavels zo veel mogelijk zongericht inplannen. Opwaarderen van de woonomgeving in combinatie met woningverbetering.

Nieuwbouw in buitengebied: solitaire nieuwbouwlocaties worden niet toegestaan.

Toelichting:

Inbreiding en herstructurering van locaties staan al een aantal jaren centraal. Bij zowel de eigen als particuliere grondexploitaties willen wij sturen op kwaliteit door middel van het vooraf stellen van duidelijke kaders. In toekomstige nieuwbouwplannen moeten voldoende huur-, levensloopbestendige en betaalbare woningen worden gerealiseerd.

Het thema 'rotte kiezen' wordt langs twee lijnen opgepakt: deelname aan het project Aanpak leegstaande markante panden (Stadsregio / Streekagenda Noardwest) en de maatwerk-aanpak van verpaupering, veelal in combinatie met sociale problematiek.

Op het niveau van inrichting er meer aandacht voor het aspect duurzaamheid, als voorbeelden kunnen worden genoemd zongerichtheid en energieverbruik.

In het buitengebied blijft sprake van een terughoudend beleid ten aanzien van niet-agrarische functies. Wel zal het provinciale beleid ten aanzien van "ruimte voor ruimte" worden toegepast waar dat wenselijk is: het opruimen van leegstaande, ontsierende bebouwing gunste van de bouw van een woning.

Ontwikkelingen

Voor het gebied rondom de Haak om Leeuwarden heeft de raad eerder de intergemeentelijke structuurvisie Nieuw Stroomland vastgesteld. De komende jaren zal verder uitvoering worden gegeven aan de uitwerking van deze visie. Concreet betekent dat het verder “afmaken” van de gebiedsinrichting rondom Marsum, het gebied tussen Marsum en Deinum, inclusief Ritsumasyl en de oostzijde van Deinum. Een onderdeel van dat laatste is de nieuwe woningbouwlocatie aan de noordoostzijde waar vanaf 2017 kavels uitgegeven kunnen worden.

Verder ligt er een aantal herstructurerings- en inbreidingslocaties, zoals De Pôlle in Berltsum, de Fuormanderij in Bitgummole, alsmede de uitbreidingslocatie De Boech-Súd in Menaam. In Dronryp gaan wij verder met werving van kopers voor fase 3 in plan Fûgellân.

In 2016 heeft besluitvorming plaats gevonden over de financiële afwikkeling van de gebiedsontwikkeling Berltsum – tuinbouwgebied van de Stichting Tuinbouw Ontwikkeling Friesland.

Kaderstellende beleidsnota's

- Landschapsonwikkelingsplan 2005, in opdracht van het BOSL, burgemeester en wethouders d.d. 12 april 2005, geactualiseerd 2012;
- Provincie: Streekplan Fryslân 2006, vastgesteld door GS bij besluit van 13 december 2006
- Welstandsnota, raad juni 2004, geactualiseerd in 2008 & 2012
- Woningbehoeftenonderzoek Fryslân 2007;
- Energieakkoord Noord Nederland, 2008
- Geactualiseerde bestemmingsplannen;
- Hoofdlijnennotitie gebiedsontwikkeling Nieuw Stroomland, 2008
- Landschapsvisie Deinum – Marsum -Ritsumasyl, 2009
- Intergemeentelijke Structuurvisie Nieuw Stroomland, raad 17 februari 2011
- Woonvisie 2012;
- Prestatieafspraken met wonen Noord West Friesland 2013
- Verordening Romte Provincie Fryslân, 2014
- Woningwet 2015 (bevat kaders voor afspraken tussen gemeenten en corporaties)

Programmaonderdelen

Het programma bouwen en ruimte kent de onderdelen:

1. wonen in de kernen;
2. volkshuisvesting.

1. Wonen in de kernen

Wat willen we bereiken?

- 1.1. optimale woon- en leefomgeving;
- 1.2. bouwen levensloopbestendige en energiezuinige woningen;
- 1.3. een actueel en accuraat beleidsmatig en juridisch kader.

Wat gaan we ervoor doen?

- 1.1.1. herstructurering, inbreiding, op peil houden bestaande voorraad, invullen vrijkomende locaties;
- 1.1.2. jaarlijks bezoeken van de verenigingen van dorpsbelangen met betrekking woonwensen;
- 1.2.1. streven naar de bouw van levensloopbestendige en energiezuinige woningen;
- 1.3.1. voortdurend actualiseren en digitaliseren van bestemmingsplannen.

2. Volkshuisvesting

Wat willen we bereiken?

- 2.1. goede huisvesting voor diverse doelgroepen (starters/senioren) in onze gemeente;
- 2.2. handhaven huidig leegstandsniveau.
- 2.3. een actueel en accuraat beleidsmatig kader (woonvisie)

Wat gaan we ervoor doen?

- 2.1.1. bouwen voor doelgroepen als senioren, starters en huurders, in overleg met partners in regioverband;
- 2.1.2. (prestatie)afspraken maken met woningcorporaties;

Nota Bene: de hieronder genoemde indicatoren zijn voorlopig en indicatief.

Omschrijving	E/ P*	Bron	Nulmeting (jaar) Realisatie (jaar)	Streefwaarde			
				2017	2018	2019	2020
Woningen voor starters	P	Wobof	2007 2014 (0)	2	2	2	2
Woningen voor senioren	P	Wobof	2007 2014 (4)	5	5	5	5
Leegstand	E	Wobof	2007 2014 (0-10)	0-10	0-10	0-10	0-10
Energiezuinige woningen	P	Wobof	2007 2014 (8)	5	5	5	5
Levensloopbestendige woningen	P	Wobof	2007 2014 (6)	4	4	4	4

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

* = levert informatie op voor komende jaren

Aansluiting met de productenraming

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
810	Ruimtelijke ordening	Pen, L.
820	Volkshuisvesting	Pen, L.
821	Dorpsvernieuwing	Pen, L.
822	Overige volkshuisvesting	Pen, L.
823	Bouwvergunningen	Pen, L.
830	Bouwgrondexploitatie	Pen, L.

Kosten en baten Bouwen en ruimte

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	1.180.104	1.317.105	884.339	881.945	878.022	878.022
Baten	248.610	119.096	119.526	119.526	119.526	119.526
Per saldo nadelig	931.494	1.198.009	764.813	762.419	758.496	758.496
Per saldo voordelig	0	0	0	0	0	0

Programma 11 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil een duurzaam sluitende begroting realiseren welke de basis is voor de realisatie van het gemeentelijk beleid in concrete en zichtbare resultaten.

Context en achtergrond

Dit onderdeel geeft het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien aan. Het financiële beleid stoelt op een reëel sluitende begroting en een zo mogelijk sluitend meerjarenperspectief. Structurele lasten moeten worden gedekt uit structurele middelen.

De lastenstijgingen voor de burgers worden zoveel mogelijk beperkt. Voor het rioolrecht, de afvalstoffenheffing en leges geldt dat zo mogelijk kostendekkende tarieven worden gehanteerd.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan o.a. uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds, opbrengst onroerend zaakbelastingen (OZB) en dividend.

Het bedrag voor onvoorzien bestaat voor 2017 uit:

Onvoorzien incidenteel	66.804
Onvoorzien structureel	31.600
Totaal	98.404

Onderstaande tabel geeft inzicht in overheadkosten:

Uitsplitsing overhead	Begroting			
	2017	2018	2019	2020
<i>Ambtelijke organisatie</i>	531.984	517.465	508.406	508.406
<i>Huisvesting</i>	333.360	333.360	333.360	333.360
<i>ICT / Documentaire info</i>	427.204	427.204	427.204	427.204
<i>Overig</i>	84.272	84.272	84.272	84.272
Totaal overhead	1.376.820	1.362.301	1.353.242	1.353.242

Kaders

Algemene kaders (gelden voor alle programma's en producten):

Beleidskader	Jaar
Begroting 2016	2016
Meerjarenraming 2017 – 2019	2016
Kaderbegroting 2016 opmaat programmabegroting 2017	2016
Besluit begroting en Verantwoording	2003
Treasurystatuut	2005
Financiële verordening (art. 212 GW)	2004
Controleverordening (art. 213 GW)	2003
Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 213a GW)	2004
Nota reserves en voorzieningen	2011
Nota activerings- en afschrijvingsbeleid	2011
Nota lokale heffingen	2005
Nota weerstandsvermogen	2009
Verordening op de heffing en de invordering van onroerende zaakbelastingen	2016
Verordening op de heffing en de invordering van leges (tarieventabel)	2016
Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing (tarieventabel)	2016
Verordening op de heffing en de invordering van rioolrechten	2016
Verordening op de heffing en de invordering forensenbelasting	2016

Aansluiting met de productenraming

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
330	Nutsbedrijven	Pen, L.
913	Overige financiële middelen	Pen, L.
914	Geldleningen en uitzettingen > dan 1 jaar	Pen, L.
921	Uitkeringen gemeentefonds	Pen, L.
922	Algemene baten en lasten	Pen, L.
923	Uitkering deelfonds sociaal domein	Pen, L.
930	Uitvoering Wet WOZ	Pen, L.
931	Baten onroerende- zaakbel., gebruikers	Pen, L.
932	Baten onroerende- zaakbel., eigenaren	Pen, L.
935	Baten forensenbelasting	Pen, L.
940	Heffing en invordering gemeentelijke belastingen	Pen, L.
960	Saldo van kostenplaatsen	Pen, L.
980	Mutaties reserves i.v.m. hfd. 0 t/m 9	Pen, L.
990	Saldo rekening baten/lasten, na bestemming	Pen, L.

Kosten en baten Financiering en algemene dekkingsmiddelen

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	1.860.709	1.163.915	2.516.883	2.504.802	2.553.972	2.695.962
Baten	20.892.240	22.396.963	19.117.895	19.006.701	18.963.123	19.039.931
Per saldo nadelig	0	0	0	0	0	0
Per saldo voordelig	19.031.531	0	16.601.012	16.501.899	16.409.150	16.343.969

Paragrafen

Bedrijfsvoering

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt nader ingegaan op het secundaire (ondersteunende) proces van de organisatie. De bedrijfsvoering is primair een verantwoordelijkheid van het college. De volgende thema's komen aan de orde:

- algemeen;
- human resource management;
- informatie & communicatietechnologie;
- planning & control;
- rechtmatigheid.

Algemeen

Fusieproces

In de afgelopen jaren is ten behoeve van de bedrijfsvoering al veel samengewerkt met de fusiepartners Franekeradeel, het Bildt en Littenseradiel. Nieuwe ontwikkelingen zullen ook in 2017 met de fusiepartners worden geïmplementeerd, bestaande processen en producten zullen verder worden geharmoniseerd. Via het fusieproject Herindeling Waadhoeke zijn de gemeenteraden daarover geïnformeerd. Ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering voor alleen Menameradiel zullen in 2017 niet meer worden geïmplementeerd.

Op het gebied van het secundaire (ondersteunende) proces zijn in het fusieproject diverse werkgroepen ingesteld, zoals: Planning & Control, HRM, Informatiemanagement, Dienstverlening (ook primaire proces), Cultuur en Communicatie. Deze werkgroepen zijn ook in 2017 operationeel en hebben als opdracht om processen en producten te harmoniseren dan wel nieuwe ontwikkelingen te implementeren voor de gemeente Waadhoeke.

In 2017 zal de verdere voorbereiding op de nieuwe gemeente Waadhoeke veel capaciteit vragen van de medewerkers. Daar waar nodig zal ook extra capaciteit worden ingeleend. Prioritering en acceptatie van kwaliteitsniveau van de dienstverlening is onontkoombaar.

Veranderkundig spoor

De afgelopen jaren zijn de medewerkers via het organisatieontwikkelingsprogramma #Fierder voorbereid op de fusie. #Fierder staat voor: *“Verder. Doorontwikkeling van de organisatie. En ook voor trots(er), zelfbewust(er), met besef van eigen waarde.”* De naam is te ontleden in Fier (zelfbewust, trots), Fierder (doorontwikkeling) en de # (hashtag) legt een relatie naar de noodzakelijke ingezette digitalisering. Hoofddoelen van #Fierder zijn het fusie- dan wel futureproof maken van zowel de organisatie als de individuele medewerker. In 2017 zal dit programma niet meer separaat worden uitgevoerd in Menameradiel, maar op onderdelen worden voortgezet middels het zogenaamde veranderkundige spoor in het fusieproces.

Human resource management

In 2017 zal op het gebied van Human Resource Management (HRM) de plaatsing van de medewerkers in de nieuwe organisatie van Waadhoeke centraal staan. Doelstelling is om dit voor 1 augustus 2017 af te ronden.

Een nieuwe ontwikkeling is de invoering van het Individueel Keuzebudget (IKB) per 1 januari 2017. Dit volgt uit een wijziging van de Cao. Doel is een modernisering van de arbeidsvoorwaarden en meer keuzevrijheid voor de medewerker. Het IKB wordt gevormd door de vakantietoelage, eindejaarsuitkering, levensloopbijdrage en twee dagen bovenwettelijk verlof. De medewerker kan zelf bepalen hoe, waarvoor en wanneer het budget wordt uitbetaald. Dit kan bijvoorbeeld voor vakantie-uren, een opleiding, vakbondscontributie of extra inkomen. Het IKB wordt in Waadhoeke gezamenlijk geïmplementeerd.

Net als in 2016 zullen ook in 2017 in principe geen vaste benoemingen plaatsvinden. Vanaf medio 2016 vinden in principe ook geen tijdelijke benoeming in dienstverband plaats.

De gemeente loopt bij tijdelijke aanstellingen namelijk een ww-risico. Tijdelijke inhuur zal in voorkomende gevallen via externe bureaus en via payroll plaatsvinden. Dit leidt wel tot hogere lasten. Naast voorgaande wordt ook bekeken of binnen Waadhoeke capaciteit kan worden gevonden. Het in principe niet meer vast benoemen van medewerkers sluit ook aan bij het collegeprogram van onze gemeente. Door het niet meer vast benoemen van medewerkers wordt meer ruimte gecreëerd voor het plaatsen van de vaste medewerkers.

Conform de CAR/UWO had iedere medewerker een Individueel Loopbaan Budget (ILB) van € 500 per jaar beschikbaar om zichzelf te ontwikkelen. Formeel liep dit conform landelijke afspraken eind 2015 af. Besloten is om het ILB - binnen de het bestaande budget en kaders - te continueren tot de fusiedatum van 1 januari 2018. Hiermee krijgen de medewerkers langer de mogelijkheid om het ILB (maximaal € 1.500) in te zetten ten behoeve van de eigen ontwikkeling en ter voorbereiding op de fusie. De medewerker kan hier zelf over beschikken.

Informatie- en communicatietechnologie

In 2016 is de ICT-voorziening van de Waadhoeke-gemeenten en van de Sociale Dienst Noordwest-Fryslân ondergebracht bij het Shared Service Centre Leeuwarden (SSL). Op deze wijze is al een groot deel van de applicaties, de inrichting ervan en de processen geharmoniseerd. In het laatste half jaar van 2017 zullen nog de databestanden van alle fusiepartners (incl. Littenseradiel) en de volledige integratie en harmonisatie plaatsvinden. Daar waar mogelijk wordt hierbij samen opgetrokken met de gemeenten Súdwest-Fryslân en Leeuwarden.

De werkgroep Informatievoorziening zal in 2017 verder vormgeven aan onder andere het huidige en toekomstige functioneel- en gegevensbeheer, archieftaken en landelijke ontwikkelingen. Een belangrijke landelijke ontwikkeling is de Digitale Agenda 2020. Hierin zijn de ambities van gemeenten vastgelegd om als gemeente klaar te zijn voor de informatiesamenleving 2020. Informatie is een bron voor vernieuwing, een strategisch middel voor dienstverlening en ook een basis voor de bedrijfsvoering. Informatie vormt steeds meer de kern van de gemeentelijke organisatie.

In 2017 zal ook verder vorm worden gegeven aan het toenemende belang van en de noodzaak voor informatiebeveiliging. In 2016 is de wet Datalekken van toepassing en moeten gemeenten voldoen aan de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten), daar zal ook in 2017 aan worden gewerkt. In Waadhoekeverband is daarom tijdelijk een CISO (Chief Information Security Officer) aangesteld.

Communicatie

Voor de inwoners van Waadhoeke is een website ingericht waar men informatie over het fusieproces kan vinden. Ook het gemeentelijk informatieblad Ynformaasje zal tot de fusiedatum blijven bestaan. Voor de medewerkers van Waadhoeke is een social intranet opgericht. Hiermee kunnen de medewerkers worden geïnformeerd over het fusieproces en kan men ook onderling informatie delen. Daarnaast worden ook in 2017 regelmatig interactieve bijeenkomsten over de fusie georganiseerd voor de medewerkers. De werkgroep Communicatie ontwikkelt in 2017 onder andere de (sociale) mediakanalen van de nieuwe gemeente voor.

Planning & control

De planning & controlcyclus vindt binnen onze gemeente plaats conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de door de raad vastgestelde verordening(en). De BBV is inmiddels herzien en treedt formeel vanaf het begrotingsjaar 2017 in werking. Gelet op de vele fusiewerkzaamheden op het gebied van planning & control, zullen in Waadhoeke daar waar mogelijk de wijzigingen worden doorgevoerd. Een aantal wijzigingen zal wellicht nog in 2018 moeten worden geïmplementeerd. De wijzigingen beogen de toegankelijkheid van de begrotingen en jaarrekeningen van gemeenten, provincies

en gemeenschappelijke regelingen te vergroten. Dit door de wijze waarop cijfers en prestaties worden gepresenteerd te veranderen en daarin meer eenheid te brengen. Uniformering zorgt er ook voor dat begrotingen en prestaties beter vergelijkbaar worden.

Rechtmatigheid

Door de externe accountant wordt jaarlijks een oordeel gegeven over de getrouwheid van de jaarrekening en over de rechtmatigheid van lasten, baten en balansmutaties. Daarnaast stelt het college jaarlijks een intern controleplan vast. In dit plan, afgestemd met de accountant, worden de processen vastgelegd die het komende jaar door onze interne controlemedewerker worden geaudit. De bevindingen van de externe accountant en de interne controlemedewerker kunnen leiden tot het treffen van maatregelen op het terrein van rechtmatigheid en / of doelmatigheid. Door alle gemeenteraden van Waadhoeke is er met ingang van begrotingsjaar 2016 een nieuwe accountant aangesteld.

Financiering

Inleiding

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). In deze wet staan vooral transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht Treasury Statuut alsmede een financieringsparagraaf in de begroting en jaarstukken. Voor uitzettingen dienen de gemeenten zich verder ook te houden aan de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Wet Ruddo).

Het begrip treasury kan worden gedefinieerd als het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd, en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's. Benadrukt wordt dat de doelstelling van de treasuryfunctie, zoals vastgelegd in het Treasurystatuut van de gemeente Menameradiel, is dat deze uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet fido.

De belangrijkste doelstellingen van de treasuryfunctie betreffen het beheersen van de financiële risico's (zoals renterisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's), het minimaliseren van de rentekosten van de leningen en het optimaliseren van het rendement van de beschikbare liquiditeiten.

Algemene ontwikkelingen

Voor het jaar 2017 worden er geen wijzigingen in de treasuryfunctie of –organisatie verwacht. De Bank Nederlandse Gemeenten blijft als huisbankier fungeren, terwijl daarnaast een aantal financiële zaken via de plaatselijke bank geregeld is. Het betalingsverkeer loopt uitsluitend via de Bank Nederlandse Gemeenten.

Schatkistbankieren

Het verplicht schatkistbankieren zonder leenfaciliteit voor gemeenten, provincies, waterschappen, en gemeenschappelijke regelingen is per 16 december 2013 ingegaan. Schatkistbankieren houdt in dat decentrale overheden hun overtollige (liquide) middelen verplicht aanhouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal naar verwachting de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.

Voor het aanhouden van overtollige middelen in de schatkist is een drempel vastgesteld, afhankelijk van de financiële omvang van de decentrale overheid. Deze drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal met een minimum van € 250.000,00 en een maximum van € 2.500.0000,00. Voor 2017 bedraagt de drempel voor de gemeente € 250.000.

Risicobeheer

De belangrijkste onderdelen van het risicobeheer binnen de gemeente betreffen het renterisicobeheer en het kredietrisicobeheer.

Renterisicobeheer

Hieronder wordt verstaan het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. Dit risico is voor de gemeente beperkt aangezien de leningenportefeuille bestaat uit vastrentende (veelal 25-jaar rentevast periode) leningen.

Kredietrisicobeheer

Hieronder wordt verstaan de risico's op een waardedaling van een vordering ten gevolge van het niet (tijdig) na kunnen komen van de verplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie of deficit. Aan vaste uitzettingen heeft de gemeente wegens uitzettingen in het kader van de publieke taak een bedrag van € 143.169. De belangrijkste uitzettingen betreffen aandelen BNG, deelname BV Fryslân Miljeu

en aansluiting Gemeentelijke Kredietbank Friesland. Verder zijn er renteloze leningen aan verenigingen verstrekt en hypothecaire leningen aan personeelsleden. Het risico is voor de gemeente beperkt. Ten aanzien van debiteuren wordt een stringent invorderingsbeleid gehanteerd. Indien nodig wordt een incassobureau ingeschakeld.

Renterisico van de vlottende schuld c.q. de kasgeldlimiet

De omvang van de begroting per 1 januari 2017 bedraagt € 25.971.894.

De kasgeldlimiet (het bedrag waaronder de gemeente nog met kort geld kan financieren) bedraagt met ingang van 2003 8,5% van de omvang van de begroting per 1 januari, derhalve € 2.207.611.

Uitgaven kunnen tot dit bedrag gefinancierd worden met vlottende middelen. Is dit niet toereikend dan zal een langlopende geldlening aangetrokken dienen te worden.

RENTERISICONORM EN RENTERISICO'S VAN DE VASTE SCHULD PER 01-01-2017

(Bedragen x EUR 1.000)

	2017	2018	2019	2020
	budget	budget	budget	budget
Renterisico op vaste schuld				
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	0	0	0	0
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)	0	0	0	0
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	0	0	0	0
5. Betaalde aflossingen	1.108	1.108	1.108	1.108
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0	0	0	0
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	0	0	0	0

Renterisiconorm

8. Stand van de begroting per 1 januari	25.972	25.861	25.817	25.894
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm	5.174	5.172	5.163	5.179

Toets Renterisiconorm

10. Renterisiconorm	5.174	5.172	5.163	5.179
7. Renterisico op vaste schuld	0	0	0	0
11. Ruimte(+) / Overschrijding(-) (10 - 7)	5.174	5.172	5.163	5.179

Grondbeleid

Algemeen

Onder grondbeleid verstaan wij het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om de vastgestelde ruimtelijke en economische doelstellingen te realiseren.

Het is een middel om deze doelstellingen te verwezenlijken. Niet leidend maar volgend.

De raad heeft in zijn vergadering van 31 januari 2008 de nota grondbeleid Menaldumadeel vastgesteld.

Het jaar 2008 is ook het jaar waarin de economische crisis zich aandiende.

Dit is voor ons aanleiding geweest ons op onze grondpositie te beraden. In onze vergadering van 24 januari 2012 zijn wij tot de conclusie gekomen dat de grondpositie/grondbeleid moest worden aangepast. De resultaten hiervan zijn in de raadscommissie van 23 februari 2012 voor kennisgeving aangenomen.

Uitvoering

De uitvoering van het grondbeleid is ondergebracht bij de afdeling Romte en heeft tot taak om in het kader van het gemeentelijk (RO en ander) beleid gronden aan te kopen, bouwrijp te maken, bouwrijpe gronden te verkopen en het openbaar gebied woonrijp te maken en hierover verantwoording af te leggen.

Met verwijzing naar de aanpassing van het beleid kan worden vastgesteld dat er de laatste jaren geen wezenlijke grondaankopen meer zijn geweest. Wel is er gekomen tot verkoop van een aantal niet strategisch gelegen gronden.

Risico's in de grondexploitatie

Met het exploiteren van (bouw)grond gaan niet alleen grote bedragen om, maar zijn ook risico's verbonden. Zeker gelet op de vaak lange looptijden, de relatief hoge voorinvesteringen (boekwaarde) en de geprognosticeerde omzetten moet in het algemeen rekening gehouden worden met reële bedrijfsrisico's. Een gegeven is dat de gemeente weinig tot geen strategisch grondbezit heeft wat kan leiden tot een financieel risico.

De concrete risico's bestaan op dit moment uit:

- Stagnerende verkoop van gronden in geval van een gemeentelijke grondexploitatie en daardoor minder opbrengsten, meer (verkoop)inspanningen en extra (ambtelijke) inzet. Dit betreft het project Fûgellân Dronryp;
- Stagnerende verkoop bij bouwplannen van particuliere grondexploitaties en daardoor extra ambtelijke inzet waar niet altijd vanuit de exploitatiebijdrage een (extra) vergoeding tegen over staat. Dit betreft de Boech zuid in Menaam.
- Stagnerende verkoop door faillissement van de ontwikkelaar waardoor de afronding van de wijk voor rekening van de gemeente moet plaatsvinden. Dit betreft de Fourmanderij in Bitgummole.

Financiële positie

Een financieel uitgangspunt bij grondexploitaties is het realiseren van minimaal een sluitende exploitatie, waarin alle kosten voor het realiseren van het openbaar gebied worden verhaald in de grondopbrengst.

De grondexploitatie vormt een geheel met de totale financiële huishouding van de gemeente.

Exploitaties/Resultaatverwachting

Per 1-1-2017 zijn de volgende complexen in exploitatie

- Bitgum – De Kline en It Tiltsje
- Bitgummole– Fuormanderij
- Berltsum – De Pôlle
- Berltsum – Zeinstra
- Deinum-Oost

te verwachten resultaat:

particulier
particulier
positief
particulier
positief

- Dronryp – Kúkshiem fase 2 particulier
- Dronryp – Fugellân fase 3 - deels positief
- Menaam - de Boech Zuid positief
- Menaam – Bitgumerdyk (v/m Empatec) particulier
- Wier – K.J. v.d. Akkerstrjitte herstructurering particulier
(voorheen Lautawei 1).

Ten aanzien van Dronryp-Fûgellân fase 3 wordt opgemerkt dat er tot nu toe 4 bouwterreinen verkocht.

Niet in exploitatie genomen gronden

- Berltsum – bedrijventerrein 3e fase neutraal
- Dronryp – Harnzertrekfeart plm. 4 ha neutraal

en is er een pas op de plaats gemaakt met de voorbereidingen van:

- Menaam – Bitgumerdyk-Oost positief

Overzicht van overige gronden, niet zijnde volkstuinjes, sportvelden, ijsbanen etc.

dorp	ligging	kadastraal gemeente	sectie	nr.	oppervlakte
Bitgum	geen				
Bitgummole	Ingelumerdyk	Beetgum Beetgum	F B	282 2097	00.64.20 00.28.65
Berltsum	hoek Jetskereed/Gernierswei	Berlikum	E E	313 312	01.28.50 00.77.60
Blessum	geen eigendommen				
Boksum	geen eigendommen				
Deinum	Aldeleane nabij brug Van Harinxmakanaal	Deinum Deinum	C C	3124 DIs 2344	 00.40.50
Dronryp	Hearewei Ljouwertertrekwei Strjitwei - bedrijventerrein totaal: 08.99.55 ha waarvan t.z.t. 4 in exploitatie Hatzum - manege		A B B E E E E E E F	2365 1628 1629 40 45 46 47 49 50 202	00.56.35 01.60.90 01.32.10 01.86.05 01.22.55. 02.19.20 01.40.60 02.05.65 00.25.50 00.99.25

dorp	ligging	kadastraal gemeente	sectie	nr.	oppervlakte
			F	204	00.20.15
Ingelum	achter kaatsveld	Beetgum	F	1076	00.60.00
	achter dorpshuis		F	397	00.35.70
Menaam	Gralda Graldasingel Bitgumerdyk - Molenaar	Beetgum	E	272	01.49.50
			E	1157	00.95.28
			C	2962	01.77.60
				2960	02.06.90
				2974	01.08.30
				2973	01.25.00
				2976	00.81.70

BOUWGROND IN EXPLOITATIE - temporisering

Dronryp	Puoldyk - Fûgellân fase 3	Dronrijp	A	2461	06.14.55
	idem		B	1662	00.47.10

Lokale heffingen

Algemeen

De lokale heffingen van de gemeente Menameradiel bestaan uit de onroerende zaakbelastingen (OZB), de afvalstoffenheffing, rioolheffing, forensbelasting en leges. Na de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn de gemeentelijke heffingen (belastingen, leges en rechten) de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Er gelden geen door het Rijk bepaalde maximum tarieven OZB. Wel geldt een macronorm OZB. Voor leges en andere betalingen voor overheidsdiensten is bepaald dat er geen winst mag worden gemaakt.

Beleid

Het beleid voor de lokale belastingen is vastgelegd in de verschillende verordeningen en in de nota lokale heffingen (2005). Het tarievenbeleid wordt jaarlijks vormgegeven bij de kadernota en de begroting.

Onroerende zaakbelastingen

De OZB kan worden onderscheiden in OZB voor gebruikers van niet-woningen en OZB voor eigenaren van een pand of een perceel grond. De belasting wordt opgelegd als betrokkene op 1 januari 2017 gebruiker is van een niet-woning respectievelijk bij het kadaster staat ingeschreven als eigenaar van een pand of perceel grond. De macronorm stelt dat de OZB-opbrengsten van alle gemeenten gezamenlijk niet meer mogen zijn dan vooraf door het Rijk bepaald. Het individueel overschrijden van deze norm heeft daarom geen consequenties zolang op landelijk niveau de OZB-opbrengsten de macronorm maar niet overschrijden. De macronorm voor 2017 is bepaald op 1,97%.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing houdt verband met het inzamelen, de afvoer en de verwerking van afval van huishoudens. Bij de opbrengst van de afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van 100% kostendekking.

Rioolheffing

De gemeente rekent voor de algemene watertaak een basisbedrag per bebouwd perceel of recreatieterrein. Onder de algemene watertaak wordt verstaan het regelen en afvoeren van hemelwater en grondwater. Verder rekent de gemeente een bedrag voor het hebben en kunnen afvoeren van afvalwater. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen alleenwonende personen, een meerpersoonshuishouding, een bedrijf en recreatieterreinen.

Forensenbelasting

Naast de belastingen die behoren tot de woonlasten kent de gemeente Menameradiel een belasting die wordt geheven van personen die niet binnen onze gemeente wonen maar wel een woning voor zichzelf ter beschikking houden. De eigenaar, de tweede woningbezitter, wordt hiermede belast. De totale opbrengst bij een tweetal tweede woningen bedraagt € 900,00.

Leges

Tot de rechten worden de leges gerekend, zoals leges voor een paspoort, rijbewijs, omgevingsvergunning, enzovoort. Uitgangspunt bij deze rechten is, voor zover de tarieven niet door het Rijk worden voorgeschreven, dat ze zo mogelijk kostendekkend dienen te zijn. Wel worden de leges zodanig vastgesteld dat ze zo weinig mogelijk uit de pas (gaan) lopen met die van de omringende gemeenten.

Geraamde inkomsten

De geraamde inkomsten voor het begrotingsjaar 2017 bedragen:

OZB (eigenaren en gebruikers)	1.838.000
Rioolrecht	1.450.000
Afvalstoffenheffing	1.346.000
Leges	343.000
Totaal	4.977.000

Lokale lastendruk

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling weer van de gemeentelijke woonlasten van 2013 tot en met 2016 voor een meerpersoonshuishouding:

Jaar :	OZB ¹ :	Rioolheffing :	Afvalstoffenheffing ² :	Totaal:
2013	€ 239,00	€ 252,00	€ 255,00	€ 746,00
2014	€ 241,00	€ 264,60	€ 239,00	€ 744,60
2015	€ 244,00	€ 264,60	€ 256,00	€ 764,60
2016	€ 244,00	€ 264,60	€ 256,00	€ 764,60

Procentuele stijging der gemeentelijke woonlasten ten opzichte van het voorgaande jaar:

Jaar :	Totale lasten :	Procentuele stijging t.o.v. vorige jaar:
2013	€ 746,00	3,90%
2014	€ 744,60	0,19% -/-
2015	€ 764,60	2,69%
2016	€ 764,60	0%

Om een indruk te krijgen wat de “lokale lastendruk” is, wordt berekend wat een huishouden aan belasting moet betalen. Daarbij worden de voor de huishoudens gebruikelijke heffingen betrokken. Door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) wordt jaarlijks een atlas van de lokale lasten opgesteld. De bruto woonlasten van meerpersoonshuishoudens lopen, volgens de COELO Atlas 2016 uiteen van € 539 tot € 1215 per jaar. Landelijk gezien bevindt Menameradiel zich op plaats 233 van de 390 gemeenten met een gemiddelde lastendruk van afgerond € 764.

Kwijtschelding

Het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid maakt onderdeel uit van het gemeentelijk minimabeleid. Het percentage van de bijstandsnorm dat ten behoeve van de beoordeling of een verzoek wel of niet kan worden gehonoreerd is gesteld op 100%. Gelet op dit gegeven kan worden gesteld dat maximaal gebruik wordt gemaakt van de wettelijke vrijheden op dit gebied. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Overeenkomstig de Nota Ombuigingen 2012-2014 worden de bedragen aan kwijtgescholden afvalstoffenheffing en rioolheffing verdisconteerd in de desbetreffende heffingen.

¹ Betreft OZB van een eigenaar van een gemiddelde woning volgens de jaarlijkse atlas van de lokale lasten van het COELO.

² Het bedrag 2013 en 2014 is het saldo van het tarief 2013 en 2014 verminderd met een teruggaaf ad. € 12,00.

Kostendekkendheid heffingen

De riool- en afvalstoffenheffing mogen ten hoogste kostendekkend zijn. Aan de hand van onderstaande tabel wordt de kostendekkendheid inzichtelijk gemaakt.

Kostendekkendheid	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing
	2017	2017
Lasten taakveld inclusief rente	1.257.818	1.267.259
Baten taakveld exclusief heffingen	-6.000	-209.847
Kwijtscheldingen	50.400	54.600
Netto lasten taakveld	1.302.218	1.112.012
Toe te rekenen kosten		
Overhead 5,7% van lasten taakveld	71.725	72.265
BTW	94.216	248.653
Totale kosten	1.468.159	1.432.930
Opbrengst heffing	1.450.000	1.346.255
Dekkingspercentage	98,76%	93,95%

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De gemeente heeft de zorg voor de zogenaamde kapitaalgoederen. Daartoe behoren wegen inclusief kunstwerken, riolering, water, groen en gebouwen. De kwaliteit van de openbare ruimte wordt direct door de inwoners beleefd en ervaren. Overhangend groen, hondenpoep, losse trottoirtegels, onkruidbestrijding of wateroverlast, zijn zaken die de inwoners in de directe woonomgeving direct raken. Zij kunnen dit ook melden. De organisatie heeft goed inzicht in aard, aantal en hoeveelheid van meldingen in met name de openbare ruimte.

De raad heeft de kwaliteit van de openbare ruimte bepaald binnen de systematiek van Beheer Openbare Ruimte. De raad heeft daarbij gekozen voor de zogenaamde “versoerde herziene ambitie”. Bij dit scenario is de kwaliteit van de openbare ruimte overal ‘laag’. Alleen de winkelstraten zijn op het niveau basis vastgesteld.

Wegen en verkeer

De onderhoudskosten zijn opgenomen in de verschillende onderhoudsplannen. Hiervoor worden digitale systemen gebruikt waaronder de Geografische Basis Informatie, kortweg GBI. Het is mogelijk om de relatie tussen kwaliteit en budget direct inzichtelijk te maken. In 2017 wordt de inhaalslag (gestart in 2008) voor onderhoud wegen afgerond.

Gebouwen

Het meerjarig budgettaire beslag is per gebouwcategorie berekend. De structurele gevolgen van de vorming van de voorzieningen voor gebouwonderhoud zijn in de Nota gebouwonderhoud verwerkt. De nota gebouwonderhoud betreft uitsluitend onderhoud en voorziet niet in uitbreiding van gebouwen of calamiteiten. De nota wordt jaarlijks geactualiseerd.

Groen

De kwaliteitskeuze voor groen is ook bepaald. Het daaruit voortvloeiende budgettaire beslag is in de begroting opgenomen. Voor de iepziektebestrijding heeft de gemeente een langlopende overeenkomst met de Stichting Iepenwacht Fryslân. Deze Stichting voert deze werkzaamheden in vrijwel heel Fryslân uit.

Openbare verlichting

De openbare ruimten worden verlicht op basis van de uitgangspunten die zijn vastgesteld in de ‘Kadernota Openbare Verlichting’. Op grond van deze Kadernota is een uitvoeringsplan vastgesteld, waarbij de nadruk ligt op milieuvriendelijker en energiezuiniger verlichten. De gemeente Menameradiel is eigenaresse van de bijna 2700 lichtmasten en heeft de zorg voor beheer en onderhoud daarvan.

Riolering

De Wet Milieubeheer schrijft de verplichting voor tot het vaststellen van een gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Dit zogenaamde verbreed GRP heeft een geldingsduur van 6 jaar (2012-2018). In de gemeente Menameradiel ligt circa 100 kilometer vrij verval riolering: 70 km gemengd, 27 km gescheiden stelsel en 3 km verbeterd gescheiden stelsel. De gemiddelde levensduur is volgens het GRP gebaseerd op 60 jaar. Het investeringsniveau is hierop afgestemd.

Water

De kosten voor het bewaken van de kwaliteit van het oppervlaktewater zijn bij het onderdeel riolering inbegrepen. Het beleid op het gebied van integraal waterbeheer is gezamenlijk met het waterschap beschreven in het waterplan Menameradiel “Visie op water”. Dat plan heeft als doel “een gemeenschappelijke visie en een doorkijk naar benodigde maatregelen of acties voor duurzaam en integraal waterbeheer in de gemeente Menameradiel”.

Het merendeel van de wateren in het buitengebied is in beheer en onderhoud bij het Wetterskip Fryslân.

Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn rechtspersonen (zowel publiekrechtelijk als privaatrechtelijk) waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Dat zijn deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: het hebben van zeggenschap van de gemeente in een derde partij, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente financieel belang heeft in een derde partij, als de gemeente de middelen die aan die partij ter beschikking zijn gesteld niet terug krijgt bij faillissement of indien financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald op de gemeente. Het verstrekken van subsidie, ook al gaat het om omvangrijke bedragen, valt niet onder het begrip financieel belang.

De gemeenteraad heeft een kaderstellende en controlerende taak op de vraag of de doelstellingen van de verbonden partij nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente of dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partij gerealiseerd worden.

Algemeen beleid t.a.v. verbonden partijen.

Op diverse terreinen vindt intergemeentelijke samenwerking plaats. Meestal is de aanleiding voor deze samenwerking gelegen in het feit dat op die wijze beter in oplossingen voor problemen kan worden voorzien. De vorm van samenwerking is hetzij in de vorm van een gemeenschappelijke regeling (publiekrechtelijk) hetzij in de vorm van een privaatrechtelijke regeling (met name bij nutsbedrijven). Daarnaast worden minder formele bestuursconvenanten gesloten (publiekrechtelijke afspraken).

Vanaf 2016 wordt in de paragraaf verbonden partijen per verbonden partij de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het begrotingsjaar (2017) opgenomen. Ook de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar moet opgenomen worden. Wanneer de verbonden partij geen inzicht verschaft in deze gegevens kan volstaan worden met de meest recente gegevens.

Gemeenschappelijke regelingen:

Veiligheidsregio Fryslân.

Rechtsvorm en datum ingang:	Gemeenschappelijke regeling Hulpverleningsdienst Fryslân, aangegaan bij raadsbesluit van 18 mei 2006, nr. 7. Datum van ingang 1 januari 2007. Naamswijziging per 1-4-2012 in Veiligheidsregio Fryslân.
Hoofdpijnen beleidstaken:	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is het behartigen van belangen van de deelnemende gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: a. Collectieve preventieve volksgezondheid en infectieziektenbestrijding; b. Brandweezorg; c. Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; d. Rampen- en crisisbestrijding; e. Het instandhouden en beheren van een gemeenschappelijke meldkamer. Deelnemende gemeenten: alle gemeenten van de provincie Fryslân.
Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	02 – Veiligheid. 08 – Welzijn en zorg. Visie: blijven deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling.
Gemeentelijke bijdra-	De gemeentelijke bijdrage is voor 2017 voor het onderdeel GGD en

ge/deelneming:	Brandweer (incl. "Oranjekolom") geraamd op € 437.389 respectievelijk € 682.803 Totaal: € 1.120.192
Financiële positie:	EV primo 2017 € 2.070.000; ultimo 2017 € 1.645.000 VV primo 2017 € 54.400.000; ultimo 2017 € 58.957.000 Resultaat 2017 € nihil

Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noordwest Fryslân.

Rechtsvorm en datum ingang:	Gemeenschappelijke regeling, aangegaan bij raadsbesluit van 17-9-1998.
Hoofdpijnen beleidstaken:	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is uitvoering van diverse wetten in het kader van de sociale zekerheid, WMO en jeugd waarvan de uitvoering aan de gemeenten is opgedragen. Deelnemende gemeenten: het Bildt, Franekeradeel, Harlingen, Menameradiel, Vlieland, Leeuwarderadeel en Terschelling.
Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	07 – Werk en inkomen; 08 – Welzijn en zorg. Visie: de gemeenteraad heeft op 10 maart 2016 besloten het advies te geven aan de nieuw te vormen gemeente Waadhoeke om per 1-1-2020 het sociaal domein onder directe sturing van de gemeente te brengen.
Gemeentelijke bijdrage/deelneming:	De gemeentelijke bijdrage in de apparaatskosten 2017 is geraamd op € 1.380.205. Daarnaast wordt het budget inkomen één op één doorbetaald aan de Dienst.
Financiële positie:	EV primo 2017 € 742.916; ultimo 2017 € 742.916 VV primo 2017 € 10.917.868; ultimo 2017 € 8.841.520 Resultaat 2017 € nihil

Werkvoorzieningschap Fryslân-West.

Rechtsvorm en datum ingang:	Gemeenschappelijke regeling, aangegaan bij raadsbesluit van 14-11-2001, nr. 3.
Hoofdpijnen beleidstaken:	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is het op een bedrijfsmatig verantwoorde wijze doen uitvoeren van taken van en voor de deelnemende gemeenten op het terrein van de gesubsidieerde arbeid. Deelnemende gemeenten: De Friese Meren, Littenseradiel, Súdwest Fryslân, Franekeradeel, Harlingen, het Bildt, Menameradiel, Leeuwarderadeel, Terschelling en Vlieland.
Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	07 – Werk en inkomen. Visie: blijven deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling.
Gemeentelijke bijdrage/deelneming:	De gemeentelijke bijdrage is geraamd op € 500,00 per geplaatste werknemer afkomstig uit deze gemeente. Bijdrage 2017 totaal: € 26.000. Daarnaast wordt het budget WSW één op één doorbetaald aan het Schap.
Financiële positie:	EV primo 2017 € 4.538.000; ultimo 2017 € 4.538.000 VV primo 2017 € 5.000.000; ultimo 2017 € 5.000.000 Resultaat 2017 € nihil

FUMO.

Rechtsvorm en datum ingang:	Gemeenschappelijke Regeling Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwing aangegaan bij besluit B&W dd. 18 december 2012, nr. 17. Toestemming tot het treffen van de Gemeenschappelijke Regeling FUMO door de raad bij besluit van 6 december 2012, nr. 09. Datum van ingang 1 januari 2014.
Hoofdpijnen beleidstaken:	Het behartigen van de belangen van de deelnemers bij de uitvoering van taken en bevoegdheden op het gebied van milieu- en omgevingsrecht in ruime zin in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede taken en bevoegdheden op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wabo genoemde wetten.
Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	09 – Milieu; 10 – Bouwen en ruimte. Visie: blijven deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling. Ontwikkelingen ten aanzien van de FUMO blijven volgen.
Gemeentelijke bijdrage/deelneming:	De gemeentelijke bijdrage 2017 is geraamd op € 88.852.
Financiële positie:	EV primo 2015 € 1.245.160; ultimo 2015 € 1.159.785 VV primo 2015 € 2.975.745; ultimo 2015 € 1.272.531 Resultaat 2015 € 1.159.785

Hûs en Hiem (welstandszorg).

Rechtsvorm en datum ingang:	Gemeenschappelijke regeling, aangegaan bij raadsbesluit van 17 maart 1983, nr. 7., laatstelijk gewijzigd bij raadsbesluit van 6 december 2012, nr. 14.
Hoofdpijnen beleidstaken:	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkunstige en landschappelijke schoonheid in de provincie Friesland. Deelnemende gemeenten: alle Friese gemeenten.
Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	10 – Bouwen en ruimte. Visie: blijven deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling.
Gemeentelijke bijdrage/deelneming:	De gemeenschappelijke regeling brengt kostendekkende tarieven in rekening. Tekorten die niet kunnen worden bestreden uit reserves worden op basis van het inwonertal van het desbetreffende jaar omgeslagen over de deelnemende gemeenten.
Financiële positie:	EV primo 2015 € 137.000; ultimo 2015 € 183.800 VV primo 2015 € 97.100; ultimo 2015 € 77.200 Resultaat 2015 € 46.100

Vennootschappen en coöperaties

Diverse geringe deelnemingen ter afhandeling transactie verkoop Essent.

Rechtsvorm en datum ingang:	Diverse kleine BV's, deelneming m.i.v. 1 oktober 2009.
Hoofdpijnen beleidstaken:	Behartiging belangen.
Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	Geen. 03 – Lokale economie. Eén van de bedrijven waarin wordt deelgenomen na verkoop Essent.
Gemeentelijke bijdrage/deelneming:	Gestort aandelenkapitaal € 6.
Financiële positie:	n.v.t.

Bank Nederlandse Gemeenten.

Rechtsvorm en datum ingang:	Naamloze Vennootschap, Den Haag opgericht bij akte van 23 december 1914.
Hoofdpijnen beleidstaken:	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	Gelet op de wijze waarop de BNG het openbaar belang behartigt, is het aan te bevelen om het aandelenbezit een duurzaam karakter te laten behouden.
Gemeentelijke bijdrage/deelneming:	Gestort aandelenkapitaal 24.375 aandelen à € 2,50 = € 60.937,50 is 0,04377% in het totaal vermogen en aanspraak op dividend. Stemrecht één stem per aandeel. Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan het belang dat de gemeente in de BNG heeft. Dividend 2017 geraamd € 15.515.
Financiële positie:	EV primo 2015 € 3.582.000.000; ultimo 2015 € 4.163.000.000 VV primo 2015 € 149.923.000.000; ultimo 2015 € 145.348.000.000 Resultaat 2015 € 226.000.000

Fryslân Miljeu en Fryslân Miljeu Noordwest (Omrin).

Rechtsvorm en datum ingang:	Fryslân Miljeu (naamloze respectievelijk) en Fryslân Miljeu Noordwest (besloten vennootschap), opgericht per 1 januari 1999, deelname bij raadsbesluit van 17 december 1998, nr. 14. Per 1 januari 2005 zijn de bedrijven verder gegaan onder de naam Omrin.
Hoofdpijnen beleidstaken:	Het bevorderen van het hergebruik en nuttige toepassing van goederen en grondstoffen, die anders als afvalstoffen zouden worden gestort en verbrand en hiermede verband houdende activiteiten en werkzaamheden.
Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	09 – Milieu. Visie: Blijvend deelnemen aan zowel N.V. Fryslân Miljeu als BV Fryslân Miljeu Noordwest.
Gemeentelijke bijdrage/deelneming:	Gestort aandelenkapitaal € 24.981, deelname in de algemene reserve € 9.558. Geraamd primair dividend en rentevergoeding 2017 € 1.749,00 respectievelijk € 669,00 (7%).
Financiële positie:	NV: EV primo 2015 € 5.796.000; ultimo 2015 € 6.970.000 VV primo 2015 € 18.598.000; ultimo 2015 € 18.210.000 Resultaat 2015 € 1.635.000 BV: EV primo 2015 € 3.355.000; ultimo 2015 € 3.942.000 VV primo 2015 € 9.920.000; ultimo 2015 € 8.431.000 Resultaat 2015 € 1.000.000

Afvalsturing Friesland (Omrin).

Rechtsvorm en datum ingang:	Naamloze vennootschap, opgericht per 1 januari 1995 voortvloeiend uit het Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland (OLAF). Deelname bij raadsbesluit van 15 september 1994, nr. 14. Per 1 januari 2005 is het bedrijf verder gegaan onder de naam Omrin.
Hoofdpijnen beleidstaken:	Het voorkomen van het ontstaan van afvalstoffen dan wel te komen tot een doelmatige en uit een oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van overslag, transport, bewerking, verwerking van afvalstoffen. Deelnemende partijen: alle Friese gemeenten exclusief de gemeente Smallingerland..
Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	09 – Milieu. Visie: Blijvend deelnemen aan N.V. Afvalsturing Friesland.
Gemeentelijke bijdrage/deelneming:	Gestort aandelenkapitaal € 20.420 In 2017 geraamd primair dividend € 1.429,00 (7%).
Financiële positie:	EV primo 2015 € 41.939.000; ultimo 2015 € 43.108.000 VV primo 2015 € 184.584.000; ultimo 2015 € 183.242.000 Resultaat 2015 € 1.169.000

Stichtingen en verenigingen:

Stichting tot behoud van Monumenten in de gemeente Menaldumadeel.

Rechtsvorm en datum ingang:	Stichting, opgericht per 14 december 1988. De voorzitter wordt voorgedragen door en uit de raad, gemeente verstrekt budgetsubsidie en ambtelijke ondersteuning.
Hoofdpijnen beleidstaken:	Beheer 5-tal kerktorens (Bitgum, Deinum, Dronryp, Ingelum en Marsum).
Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	10 – Bouwen en ruimte. Visie: blijvend subsidiëren.
Gemeentelijke bijdrage/deelneming:	Gemeentelijk budgetsubsidie 2017 geraamd op € 30.655,00.
Financiële positie:	EV primo 2015 € 115.333; ultimo 2015 € 132.664 VV primo 2015 € nihil; ultimo 2015 € nihil Resultaat 2015 € 17.331

Overige verbonden partijen:

Stadsregio Leeuwarden.

Rechtsvorm en datum ingang:	Bestuursconvenant, aangegaan bij raadsbesluit van 27-5-1999.
Hoofdpijnen beleidstaken:	De Stadsregio Leeuwarden draagt zorg voor de coördinatie en de uitvoering van de afspraken zoals neergelegd in het Convenant Samenwerking Stadsregio 2010-2020. Het betreft hier de navolgende taken op het gebied van: - wonen; - werken; - voorzieningen; - infrastructuur; - communicatie. Ten behoeve van de uitvoering van projecten is een fonds ingesteld, hetwelk wordt gevuld door gemeentelijke bijdragen. Deelnemende gemeenten: Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Littenseraadiel, Menameradiel en Tytsjerksteradiel.
Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	01 – Bestuur; 03 – Verkeer en openbare ruimte; 04 – Lokale economie; 10 – Bouwen en ruimte. - Visie: continuering van het convenant.
Gemeentelijke bijdrage/deelneming:	In 2017 is een bedrag ad € 26.973,00 geraamd als bijdrage in het fonds.
Financiële positie:	N.v.t.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is gedefinieerd als “het vermogen van de gemeente Menameradiel om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten”.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit (dat zijn de middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten.

Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

Een (net) sluitende begroting zonder weerstandsvermogen houdt in dat iedere tegenvaller een probleem gaat opleveren. In dat geval staat het te voeren beleid van de gemeente onder druk.

De behoefte aan weerstandsvermogen is afhankelijk van de risico's die een organisatie loopt.

De basis voor het berekenen van het weerstandsvermogen vormt een inventarisatie van risico's, het zogenaamde risicoprofiel. Conform de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement moet voor ieder risico het financiële gevolg in beeld worden gebracht. De kans vermenigvuldigt met het financiële gevolg is nodig voor de berekening van het weerstandsvermogen.

Voor het beheersen van risico's moet een keuze worden gemaakt uit de volgende vier maatregelen: vermijden, verminderen, overdragen of accepteren. Als een risico niet wordt vermeden, verminderd of wordt overgedragen, dan wordt een risico geaccepteerd en zal de eventuele financiële schade volledig middels de weerstandscapaciteit moeten worden afgedekt.

Bepalen weerstandscapaciteit begroting 2017

De vrije financiële middelen die de gemeente kan inzetten voor het dekken van tegenvallers wordt de weerstandscapaciteit genoemd.

De weerstandscapaciteit bestaat uit vier componenten:

- 1 het (eigen) vermogen (Incidenteel)
- 2 de voorzieningen (voor een aantal risico's zijn toereikende voorzieningen gevormd, in dezen kan worden verwezen naar de nota reserves en voorzieningen 2011)
- 3 de onbenutte belastingcapaciteit (structureel)
- 4 de ruimte op de begroting (structureel)

BESTANDSDEEL	BEDRAG
INCIDENTEEL:	
Vermogen	
Algemene reserve II (vrij besteedbaar)	2.219.285
Bestemmingsreserves (exclusief beklemdes reserves)	1.672.459
Onvoorzien incidenteel 2017	66.804
Saldo van de begroting 2017	--
Stille reserves 2017 (afgerond)*	610.000
Totaal (afgerond)	4.569.000
STRUCTUREEL:	
Exploitatie	
Onbenutte belastingcapaciteit 2017-2020*	
- onroerende zaakbelastingen (rekentarij in relatie tot art 12 norm)	376.697

BESTANDSDEEL	BEDRAG
- afvalstoffenheffing	0
- rioolheffing	0
- forensenbelasting	p.m.
Onbenutte belastingmogelijkheden	
- toeristenbelasting	p.m.
- parkeerbelasting	p.m.
- hondenbelasting	p.m.
- overige belastingen en rechten	p.m.
Eventuele mogelijke besparingen	p.m.
<i>Ruimte op de begroting</i>	
Onvoorzien structureel / nieuw beleid	31.600
Saldo van de meerjarenraming 2017-2020 (verwacht)	0
Totaal (afgerond)	408.000

BESTANDSDEEL	BEDRAG
Weerstandscapaciteit incidenteel	4.569.000
Weerstandscapaciteit structureel	408.000
Totale beschikbare weerstandscapaciteit begroting 2017*	4.977.000

* Toelichting:

Stille reserves:

Dit betreft **50%** van de waarde van **A:** Gronden in exploitatie en **B:** Gronden niet in exploitatie (NIEGG), in dezen kan worden verwezen naar **bijlage 2** van het B&W-rapport dd 19 januari 2012 aangaande grondbeleid / grondpositie.

Dit betreft eveneens de WOZ-waarde -/- de boekwaarde van het gemeentelijk woningbezit, 2 woningen ad € 210.000,00.

Onbenutte belastingcapaciteit:

De gemeente Menameradiel kan haar belastingen verhogen en haar heffingen kostendekkend maken om financiële tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale heffings- en belastingtarieven en de begrote opbrengsten is de onbenutte belastingcapaciteit. Voor de belastingen wordt vooralsnog een p.m. bedrag opgenomen. De gemeente is (min of meer) vrij in het vaststellen van de hoogte van het belastingbedrag. Wat betreft de heffingen zijn wij aan regels gebonden: de tarieven mogen maximaal kostendekkend zijn, waarbij voor de reinigings- en rioolrechten de compensabele BTW in de tarieven mag worden doorberekend. Voor het bepalen van de onbenutte belastingcapaciteit wordt voor heffingen het dekkingsresultaat meegenomen.

Totaal beschikbare weerstandscapaciteit 2017:

Aan de hand van de huidige berekening wordt een beschikbare weerstandscapaciteit van € 4.977.000,-- berekend.

Risicoanalyse

Programma	Risico	Beheersmaatregel	Kans van optreden	Financieel gevolg risico	Weerstands-vermogen?
1	Bestuurlijke toekomst voor de gemeente Menameradiel.	Beslissingen over de (bestuurlijke) toekomst van de gemeente Menameradiel			
3	Winterschade gemeentelijke kapitaalgoederen	Afwijkingen melden via de reguliere P&C-cyclus.	1/4	400.000	100.000
4	Schadeclaims / rechtsgedingen De AWB legt grote nadruk op zorgvuldig overheidshandelen. Preventie kan risico's beperken	In geval aansprakelijkheid heeft de gemeente een WA-verzekering afgesloten met ER van € 5.000	1/2	5.000	2.500
5	Financiële verantwoordelijkheid bij verzelfstandigd openbaar onderwijs (Onderwijsgroep Fier)	Bespreking periodieke (kwartaal) rapportages tussen Fier en vertegenwoordigers (financieel) van de 4 gemeenten.	1/4	1.000.000	250.000
5	Leerlingenvervoer is een open einde regeling. Dit kan financiële gevolgen hebben.	Afwijkingen melden via reguliere P&C-cyclus.	1/2	20.000	10.000
7	De huidige economische recessie brengt risico's met zich mee inzake de bijstand (Risico is het resultaat na IAU = incidenteel aanvullende uitkering inkomen)	Afwijkingen melden via reguliere P&C-cyclus. Begroting SoZaWe 2017 reeds geconsolideerd in onze begroting 2017	1/1	147.000	
7	Vergrijzing: op korte en middellange termijn heeft de vergrijzing gevolgen voor een stijging van de WMO-aanvragen (b.v. woningaanpassingen)	Afwijkingen melden via reguliere P&C-cyclus. Begroting SoZaWe 2017 reeds geconsolideerd in onze begroting 2017	1/2	200.000	100.000

Programma	Risico	Beheersmaatregel	Kans van optreden	Financieel gevolg risico	Weerstands-vermogen?
7	Decentralisatie AWBZ en Jeugdzorg (ingaaude 1 januari 2015)	Eventuele meerkosten (naast de bijdrage van het Rijk) mee te nemen in de reguliere P&C-cyclus			
7	Decentralisatie participatiewet (ingaaude 1 januari 2015)	Eventuele meerkosten (naast de bijdrage van het Rijk) mee te nemen in de regulier P&C-cyclus			
9	Niet alle vervuilde bodemlocaties binnen de gemeente zijn in beeld gebracht. Financieel risico laat zich moeilijk in geld uitdrukken.	Afwijkingen melden via reguliere P&C-cyclus.	1/5	500.000	100.000
10	Grondexploitatie Gelet op de huidige economische situatie en de vooruitzichten, en het gegeven dat de woningbouw en de bouw van bedrijfsgebouwen volledig op slot zitten is het beraden op voortzetting huidige beleid een actueel issue.	Middels uitvoering van het B&W-rapport van 19 januari 2012 zijn de exploitatiegebieden Dronryp-Harnzer-trekfeart en Dronryp-Fûgel-lân opgeknipt in twee fasen. Door deze aanpassing in de grondpositie zijn de belangrijkste financiële risico's weggenomen.			

Programma	Risico	Beheersmaatregel	Kans van optreden	Financieel gevolg risico	Weerstands-vermogen?
11	Algemene Uitkering / bezuinigingen: De gevolgen van de meicirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken zijn opgenomen in de Programmabegroting 2017. In hoeverre hier opvolgend het Rijk verder gaat bezuinigen op het Gemeentefonds is nu nog niet bekend.	Beleid wordt afgestemd op de “financiële horizon” van de Kaderbegroting 2016.			
11	Rentestijgingen Alle leningen zijn afgesloten op vaste rente gedurende de hele looptijd.	Afwijkingen melden in de P&C-cyclus.			
11	Prijs- en loonindexatie	Afwijkingen melden in de P&C-cyclus.			
11	Het dividend van de BNG is bijna gehalveerd t.o.v. het jaar 2011. In de begroting 2017 is hier rekening mee gehouden. Hierdoor daalt het financiële risico.	Het dividend van de BNG kan door gewijzigde economische omstandigheden afnemen.			

Programma	Risico	Beheersmaatregel	Kans van optreden	Financieel gevolg risico	Weerstands-vermogen?
Ov.	Verbonden partijen: b.v. Veiligheidsregio Fryslân, Sociale Dienst Noordwest Fryslân, FUMO en Omrin	Verbonden partijen hebben een directe (financiële) relatie met de gemeente. Financiële problemen of zelfs een eventueel faillissement kunnen leiden tot extra financiële bijdragen. Extra aandacht hiervoor in bestuurlijk overleg. Zeker bij behandeling van de jaarstukken.	1/5	1.000.000	200.000
Ov.	Gemeentelijke garantstellingen / onderhandse geldleningen	Voor het geval dat de gemeente wordt aangesproken voor een garantstelling is een bestemmingsreserve gevormd. Geraamd stand per 1 januari 2017: € 102.470,00			
Ov.	Toenemend aantal aanvragen planschade. In de Wro is ingevoerd dat men binnen 5 jaar een claim kan indienen en tevens is er sprake van een maatschappelijk risico van 2%.	Afdekking van dit soort claims door het onderbrengen van de risico's in betreffende exploitatie dan wel sluiten van overeenkomsten.	1/3	75.000	25.000
Ov.	Eventuele meerkosten migratie ICT naar Gemeente Leeuwarden	Afwijkingen melden in de P&C-cyclus.	onbekend	p.m.	p.m.

Programma	Risico	Beheersmaatregel	Kans van optreden	Financieel gevolg risico	Weerstands-vermogen?
Ov.	Decentralisatie rijkstaken Vaak worden rijkstaken naar gemeenten overgedragen zonder voldoende geldmiddelen hiertegenover te stellen.	Via landelijk overleg (VNG) meer aandacht hieraan besteden.	1/2	200.000	100.000
Ov.	Steeds meer worden dwingende termijnen opgelegd in de regelgeving. Overschrijding van deze termijnen kan leiden tot ongewenste situaties en extra kosten.	Op orde hebben c.q. actualiseren van de (werk)-processen. Afwijkingen worden gemeld via het regulier P&C-cyclus			
Ov.	Bevolkingskrimp Uit prognoses blijkt dat onder meer het noorden van Friesland de komende jaren qua bevolkingsaantal zal krimpen. Dit heeft gevolgen voor de inkomsten van de gemeenten (Algemene Uitkering / OZB etc.)	Beleidsmatige aandacht voor deze ontwikkeling samen met provincies, overige gemeenten en maatschappelijke organisaties in Noord-Friesland.			
Ov.	Financiële problemen als gevolg van schatkistbankieren. Het schatkistbankieren verplicht gemeenten tegoeden onder te brengen bij het rijk i.p.v. bij banken, met het oog op de EMU-schuld. Uitgaande van een gemiddeld tegoed van € 1.000.000,00 is de verwachting een lagere opbrengst van 0,5 %.	Afwijkingen melden in de P&C-cyclus.	1/1	5.000	5.000
Ov.	Verhoogd risico op WW-aanspraken, met name in 2017. De risico- en kostenafweging van tijdelijke aanstellen versus payroll constructies (inleen via externe werkgever) wordt per situatie gemaakt. Tijdelijk aanstellen leidt echter tot WW-rechten na afloop. Hiervoor is de gemeente eigen risicodrager.	Als gevolg van de gestelde kaders voor deze raadsperiode om geen vaste medewerkers aan te nemen, worden de nieuwe medewerkers op dit moment tijdelijk aangesteld.			

Totaal benodigde weerstandsvermogen € 892.500,--.

Beoordeling weerstandsvermogen

Volgens de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement Menameradiel wordt de volgende formule gehanteerd om het weerstandsvermogen te beoordelen.

Ratio weerstandsvermogen =

Beschikbare weerstandscapaciteit

-----:

Benodigde weerstandscapaciteit

€ 4.977.000,--

----- = **5,58**

€ 892.500,--

De ratio is dus berekend op **5,58**. Volgens de beoordelingstabel is de kwalificatie dan goed.

Een extra noot hierbij is wel dat veel risico's vermeld staan zonder dat hiervoor risicovermogen afgezonderd is. Deze risico's dienen als deze zich voordoen opgevangen te worden binnen de gemeentelijke exploitatie. Deze exploitatie staat erg onder druk door verminderende rijksinkomsten en economische - en demografische ontwikkelingen.

Hiernaast bestaat de beschikbare weerstandscapaciteit voor een bedrag van € 31.600,-- uit de beschikbare ruimte onvoorzien structureel en nieuw beleid.

In hoeverre de lijst uitputtend is en de vermelde bedragen reëel zijn, is moeilijk in te schatten. Vanuit de gedachte dat men via een groeimodel steeds meer inzicht hierin verkrijgt, kan men stellen dat door herhaling dit inzicht wordt vergroot.

Conclusie

De risico's waar onze gemeente mee wordt geconfronteerd kan worden, zijn grotendeels te overzien en maar voor een klein deel te kwantificeren. De middelen om deze risico's op te kunnen vangen, achten wij in voldoende mate aanwezig.

Van vitaal belang hierbij is de vraag hoe wij met eventuele risico's om gaan. Voor het beheersen van risico's moet een keuze worden gemaakt uit de volgende vier maatregelen: vermijden, verminderen, overdragen of accepteren. Als een risico niet wordt vermeden, verminderd of wordt overgedragen, dan wordt een risico geaccepteerd en zal de eventuele financiële schade volledig middels de weerstandscapaciteit moeten worden afgedekt. Daar waar risico's zijn te kwantificeren dienen voorzieningen te worden getroffen om hen op te vangen.

Voor het overig wordt verwezen naar de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2009 vastgesteld bij raadsbesluit 2 april 2009, nr. 7.

Financiële kengetallen

1a Netto schuldquote

Een kengetal om de hoogte van de schulden van gemeenten te beoordelen en te vergelijken is de netto schuld als aandeel van de inkomsten, uitgedrukt in procenten. Dit kengetal is de *netto schuldquote*. De hoogte van de inkomsten bepaalt in belangrijke mate hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Hoe hoger de inkomsten des te meer rente en aflossing een gemeente kan dragen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

		2015	2016	2017
A	Langlopende schulden en vlottende passiva	15.967	14.859	13.750
B	Uitzettingenlooptijd < 1 jaar en liquide middelen	3.150	3.150	3.150
	<i>Netto schuld (A-B)</i>	12.817	11.709	10.600
C	Totale baten (cf. art 17 lid C BBV)	26.692	26.068	25.660
	(Dus excl. Mutaties reserves)			
	Netto schuldquote (A-B)/C x 100%	48%	45%	41%

Analyse:

De gemiddelde netto schuldquote van de Nederlandse gemeenten bedraagt ongeveer 79%. Een normale netto schuldquote bevindt zich tussen 0% en 100%. Dit varieert door investeringen die gedaan zijn. De netto schuldquote van de gemeente Menameradiel bedraagt in 2015 48%, in de jaren na 2015 loopt de netto schuldquote iets terug.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

In veel gevallen lenen gemeenten gelden aan derden of verbonden partijen. Hierover wordt rente in rekening gebracht en worden aflossingen ontvangen. Voor het bedrag aan verstrekte leningen hebben de schulden per saldo geen lasten op de exploitatie. Deze verstrekte leningen zijn niet meegenomen in de definitie van de netto schuldquote bij 1A.

Wanneer sprake is van een grote portefeuille verstrekte leningen kan dit de netto schuldquote negatief beïnvloeden. Daarom wordt ook de *netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen* berekend (verstrekte leningen worden in mindering gebracht op de schulden).

		2015	2016	2017
A	Langlopende schulden en vlottende passiva	15.967	14.859	13.750
B	Verstrekte leningen	1.016	994	950
C	Uitzettingenlooptijd < 1 jaar en liquide middelen	3.150	3.150	3.150
	<i>Netto schuld (A-B-C)</i>	11.801	10.715	9.650
D	Totale baten (cf. art 17 lid C BBV)	26.692	26.068	25.660
	(Dus excl. Mutaties reserves)			
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle	44%	41%	38%
	verstrekte leningen (A-B-C/D x 100%)			

Analyse:

De gemiddelde netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen bedraagt voor alle Nederlandse gemeenten ongeveer 63%. Vanaf 2015 zit Menameradiel onder het landelijk gemiddelde, veroorzaakt door het feit dat de een grote verstrekte lening is vervallen in 2014. Kengetal wordt hierdoor gunstig beïnvloed.

2. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen en het balanstotaal. Hiermee wordt inzichtelijk in welke mate de bezittingen op de balans (linkerzijde) gefinancierd zijn met eigen vermogen. De tegenhanger van de solvabiliteitsratio is de schuldratio. De schuldratio geeft aan welk deel van de bezittingen gefinancierd is met vreemd vermogen.

In het bedrijfsleven wordt de solvabiliteitsratio gebruikt om inzichtelijk te maken in welke mate aan de financiële verplichtingen (aflossing van schulden) kan worden voldaan. Met name bij een liquidatie. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves.

		2015	2016	2017
A	Eigen vermogen	9.651	9.433	8.020
B	Balanstotaal	32.742	34.168	32.027
	<i>Solvabiliteit (A/B) x 100%</i>	29%	28%	25%

Analyse:

Gemiddeld bedraagt de solvabiliteit van Menameradiel 27%. Dit is lager dan het gemiddelde (40%) van de Nederlandse gemeenten. De conversie van een reserve in een voorziening heeft een negatieve invloed op de solvabiliteitsratio. Opgemerkt moet worden dat voorzieningen worden gezien als vreemd vermogen aangezien hier verplichtingen tegenover staan.

3. Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De boekwaarde van de grondexploitatie heeft daarmee een relatie met de netto schuldquote aangezien rente toegerekend en geactiveerd wordt en daarmee niet op de exploitatie drukt. En in een normale situatie zullen bij verkoop de schulden die aangegaan zijn voor de aankoop van bouwgrond afgelost kunnen worden. Daarom wordt het kengetal grondexploitatie ook uitgedrukt als de boekwaarde ten opzichte van de totale baten exclusief mutaties in de reserves.

		2015	2016	2017
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	575	598	416
	(cf. art. 38 lid a punt 1 BBV)			
B	Bouwgronden in exploitatie	55	88	103
	(cf. art. 38 lid b punt 1 BBV)			
C	Totale baten (cf. art 17 lid c BBV)	26.692	26.068	25.972
	dus exclusief mutaties reserves			
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	2%	3%	2%

Analyse:

Geconcludeerd kan worden dat de grondexploitaties in de gemeente Menameradiel nagenoeg geen invloed heeft op zowel de reserve positie, de schuldbatpositie als de exploitatie van de gemeente.

4. Structurele exploitatieruimte

Op basis van de Gemeentewet moet de begroting structureel en reëel in evenwicht zijn. Structureel evenwicht betekent dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten. Een aantal uitgaven in de begroting zijn incidenteel. Op basis van artikel 19 BBV worden incidentele baten en lasten en structurele mutaties in de reserves al inzichtelijk gemaakt.

Om de structurele exploitatieruimte inzichtelijk en vergelijkbaar te maken wordt deze uitgedrukt in een percentage. Het kengetal wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo

van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten exclusief mutaties in reserves.

		2015	2016	2017
A	Totale structurele lasten	34.719	26.307	25.627
B	Totale structurele baten	35.020	26.450	25.972
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	183	149	106
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	258	383	312
E	Totale baten (cf. art 17 lid C BBV)	34.762	26.067	25.660
	(Dus excl. Mutaties reserves)			
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C)) /	1%	1%	2%
	(E) x 100%			

Analyse:

Het blijkt dat de structurele exploitatieruimte beperkt is. De exploitatie van Menameradiel is nagenoeg structureel. De begroting is minder flexibel wat betekent dat bijsturen lastig is. Ombuigingen moeten plaatsvinden op structurele posten.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

Belastingen zijn een belangrijke inkomstenbron voor gemeenten. Verhoging van belastingen geeft structurele ruimte in de begroting. Belastingen zijn echter ook een politiek gevoelig punt, wat het belang van vergelijking vergroot. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met de gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijke gemiddelde in jaar t-1 uitgedrukt in een percentage.

		2015	2016	2017
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	244,00	244,00	244,00
B	Rioolheffing voor gezin	264,60	264,60	264,60
C	Afvalstoffenheffing voor gezin	256,00	256,00	256,00
D	Eventuele heffingskorting	0,00	0,00	0,00
E	<i>Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde</i>			
	<i>WOZ-waarde (A+B+C-D)</i>	764,60	764,60	764,60
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	704,00	716,00	728,00
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er			
	voor (E/F) x 100%	109%	107%	105%

Analyse:

Uit de vergelijking blijkt dat de woonlasten van de gemeente Menameradiel iets boven het landelijk gemiddelde liggen. Landelijk gezien bevindt Menameradiel zich op plaats 233 van de 390 gemeenten. Dit zegt echter maar beperkt iets over de mogelijkheid om de lasten wel of niet te verhogen. De rioolheffing en afvalstoffenheffing mogen maximaal kostendekkend zijn, de OZB wordt door gemeenten zelf bepaald. Ter indicatie: van alle gemeenten is de laagste gemiddelde woonlast ongeveer € 539 en de hoogste ongeveer € 1.215.

Totaal kengetallen

		2015	2016	2017
A	Netto schuldquote	48%	45%	45%
B	Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	44%	41%	41%
C	Solvabiliteitsratio	29%	28%	25%
D	Grondexploitatie	2%	3%	3%
E	Structurele exploitatieruimte	1%	1%	1%
f	Belastingcapaciteit	109%	107%	105%

Totaal analyse:

De huidige schuldpositie van de gemeente Menameradiel brengt op basis van de kengetallen geen grote risico's met zich mee. De wendbaarheid van de begroting is echter redelijk beperkt. De woonlasten zijn op dit moment hoger dan het landelijk gemiddelde. Bij nood is er ruimte om deze te verhogen.

De afwikkeling van de grondexploitatie brengt geen significante risico's met zich mee ten aanzien van de schuldpositie.

Bijlage I – Taakvelden

Programma	Omschrijving programma	Taakveld	Omschrijving taakveld	Omschrijving lasten en baten	Incidenteel	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020
	Programma 1 Bestuur								
1	Bestuur	0.1	Bestuur	Lasten	Nee	1.080.805,23	1.072.919,49	1.071.027,84	1.071.027,84
1	Bestuur	0.1	Bestuur	Baten	Nee	6.050,00	6.050,00	6.050,00	6.050,00
1	Bestuur	0.2	Burgerzaken	Lasten	Nee	353.014,92	352.843,92	352.856,92	352.856,92
1	Bestuur	0.2	Burgerzaken	Baten	Nee	226.932,00	226.932,00	226.932,00	226.932,00
1	Bestuur	0.4	Overhead, Ondersteuning organisatie	Lasten	Nee	1.018.639,52	1.000.405,62	986.827,33	986.827,33
	Subtotaal lasten Bestuur					2.452.459,67	2.426.169,03	2.410.712,09	2.410.712,09
	Subtotaal baten Bestuur					232.982,00	232.982,00	232.982,00	232.982,00
	Saldo Bestuur					2.219.477,67	2.193.187,03	2.177.730,09	2.177.730,09
	Programma 2 Veiligheid								
2	Veiligheid	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	Nee	698.051,07	698.051,07	698.051,07	698.051,07
2	Veiligheid	1.2	Openbare orde en veiligheid	Baten	Nee	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
2	Veiligheid	1.2	Openbare orde en veiligheid	Lasten	Nee	115.695,55	115.695,55	115.695,55	115.695,55
	Subtotaal lasten Veiligheid					813.746,62	813.746,62	813.746,62	813.746,62
	Subtotaal baten Veiligheid					10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
	Saldo Veiligheid					803.746,62	803.746,62	803.746,62	803.746,62
	Programma 3 Verkeer en openbare ruimte								
3	Verkeer en openbare ruimte	2.1	Verkeer, wegen en water	Baten	Nee	15.223,00	15.223,00	15.223,00	15.223,00
3	Verkeer en openbare ruimte	2.1	Verkeer, wegen en water	Lasten	Nee	2.005.982,39	2.003.540,61	2.001.939,99	2.001.939,99
3	Verkeer en openbare ruimte	2.4	Economische havens en waterwegen	Lasten	Nee	67.413,56	67.413,56	67.413,56	67.413,56
3	Verkeer en openbare ruimte	2.4	Economische havens en waterwegen	Baten	Nee	9.882,00	9.882,00	9.882,00	9.882,00
3	Verkeer en openbare ruimte	3.4	Economische promotie	Lasten	Nee	31.858,40	31.858,40	31.858,40	31.858,40
3	Verkeer en openbare ruimte	5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	Baten	Nee	675,00	675,00	675,00	675,00
3	Verkeer en openbare ruimte	5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	Lasten	Nee	612.322,90	609.881,12	608.280,50	608.280,50
	Subtotaal lasten Verkeer en openbare ruimte					2.717.577,25	2.712.693,69	2.709.492,45	2.709.492,45
	Subtotaal baten Verkeer en openbare ruimte					25.780,00	25.780,00	25.780,00	25.780,00
	Saldo Verkeer en openbare ruimte					2.691.797,25	2.686.913,69	2.683.712,45	2.683.712,45
	Programma 4 Lokale economie								
4	Lokale economie	0.5	Treasury	Baten	Nee	1.040,00	1.040,00	1.040,00	1.040,00
4	Lokale economie	0.5	Treasury	Lasten	Nee	1.040,00	1.040,00	1.040,00	1.040,00
4	Lokale economie	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	Nee	59.615,07	57.173,29	55.572,67	55.572,67
4	Lokale economie	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	Nee	9.785,00	9.785,00	9.785,00	9.785,00
4	Lokale economie	3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	Lasten	Nee	17.856,60	17.856,60	17.856,60	17.856,60
	Subtotaal lasten Lokale economie					78.511,67	76.069,89	74.469,27	74.469,27
	Subtotaal baten Lokale economie					10.825,00	10.825,00	10.825,00	10.825,00
	Saldo Lokale economie					67.686,67	65.244,89	63.644,27	63.644,27

Programma	Omschrijving programma	Taakveld	Omschrijving taakveld	Omschrijving lasten en baten	Incidenteel	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020
	Programma 5 Onderwijs								
5	Onderwijs	4.1	Openbaar basisonderwijs	Lasten	Nee	188.802,05	189.192,95	189.678,45	190.290,95
5	Onderwijs	4.2	Onderwijshuisvesting	Lasten	Nee	484.376,50	484.376,50	484.376,50	484.376,50
5	Onderwijs	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Lasten	Nee	345.540,67	350.860,67	356.080,67	356.300,67
5	Onderwijs	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Baten	Nee	6.382,00	6.382,00	6.382,00	6.382,00
	Subtotaal lasten Onderwijs					1.018.719,22	1.024.430,12	1.030.135,62	1.030.968,12
	Subtotaal baten Onderwijs					6.382,00	6.382,00	6.382,00	6.382,00
	Saldo Onderwijs					1.012.337,22	1.018.048,12	1.023.753,62	1.024.586,12
	Programma 6 Cultuur, recreatie en sport								
6	Cultuur, recreatie en sport	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Lasten	Nee	6.301,25	6.301,25	6.301,25	6.301,25
6	Cultuur, recreatie en sport	5.1	Sportbeleid en activering	Lasten	Nee	122.577,00	102.577,00	102.577,00	102.577,00
6	Cultuur, recreatie en sport	5.1	Sportbeleid en activering	Baten	Nee	10.656,00	10.656,00	10.656,00	10.656,00
6	Cultuur, recreatie en sport	5.2	Sportaccommodaties	Baten	Nee	44.376,00	44.376,00	44.376,00	44.376,00
6	Cultuur, recreatie en sport	5.2	Sportaccommodaties	Lasten	Nee	436.743,41	434.301,63	432.701,01	432.701,01
6	Cultuur, recreatie en sport	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Baten	Nee	290,00	290,00	290,00	290,00
6	Cultuur, recreatie en sport	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lasten	Nee	95.943,22	95.943,22	95.943,22	95.943,22
6	Cultuur, recreatie en sport	5.6	Media	Lasten	Nee	247.060,70	247.060,70	247.060,70	247.060,70
6	Cultuur, recreatie en sport	5.6	Media	Baten	Nee	12.780,00	12.780,00	12.780,00	12.780,00
6	Cultuur, recreatie en sport	5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	Lasten	Nee	11.817,00	11.817,00	11.817,00	11.817,00
	Subtotaal lasten Cultuur, recreatie en sport					920.442,58	898.000,80	896.400,18	896.400,18
	Subtotaal baten Cultuur, recreatie en sport					68.102,00	68.102,00	68.102,00	68.102,00
	Saldo Cultuur, recreatie en sport					852.340,58	829.898,80	828.298,18	828.298,18
	Programma 7 Werk en inkomen								
7	Werk en inkomen	6.3	Inkomensregelingen	Lasten	Nee	3.798.209,73	3.789.764,47	3.784.228,48	3.784.228,48
7	Werk en inkomen	6.3	Inkomensregelingen	Baten	Nee	3.111.852,00	3.111.852,00	3.111.852,00	3.111.852,00
7	Werk en inkomen	6.4	Begeleide participatie	Lasten	Nee	1.153.381,00	1.153.381,00	1.153.381,00	1.153.381,00
7	Werk en inkomen	6.71	Maatwerkdienst-verlening 18+	Lasten	Nee	536.528,00	536.528,00	536.528,00	536.528,00
	Subtotaal lasten Werk en inkomen					5.488.118,73	5.479.673,47	5.474.137,48	5.474.137,48
	Subtotaal baten Werk en inkomen					3.111.852,00	3.111.852,00	3.111.852,00	3.111.852,00
	Saldo Werk en inkomen					2.376.266,73	2.367.821,47	2.362.285,48	2.362.285,48
	Programma 8 Welzijn en zorg								
8	Welzijn en zorg	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Lasten	Nee	159.357,16	159.357,16	159.357,16	159.357,16
8	Welzijn en zorg	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	Nee	411.038,16	411.038,16	411.038,16	411.038,16
8	Welzijn en zorg	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	Nee	9.099,00	9.099,00	9.099,00	9.099,00
8	Welzijn en zorg	6.2	Wijkteams	Lasten	Nee	352.489,79	352.489,79	352.489,79	352.489,79
8	Welzijn en zorg	6.5	Arbeidsparticipatie	Baten	Nee	11.000,00	11.000,00	11.000,00	11.000,00
8	Welzijn en zorg	6.5	Arbeidsparticipatie	Lasten	Nee	579.811,00	579.811,00	579.811,00	579.811,00
8	Welzijn en zorg	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Lasten	Nee	141.163,40	141.163,40	141.163,40	141.163,40
8	Welzijn en zorg	6.71	Maatwerkdienst-verlening 18+	Lasten	Nee	2.162.913,00	2.152.926,00	2.088.701,00	2.022.687,00
8	Welzijn en zorg	6.71	Maatwerkdienst-verlening 18+	Baten	Nee	209.370,00	209.370,00	209.370,00	209.370,00
8	Welzijn en zorg	6.72	Maatwerkdienst-verlening 18-	Baten	Nee	5.494,00	5.494,00	5.494,00	5.494,00
8	Welzijn en zorg	6.72	Maatwerkdienst-verlening 18-	Lasten	Nee	1.778.843,25	1.778.843,25	1.778.843,25	1.778.843,25
8	Welzijn en zorg	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Lasten	Nee	5.477,78	5.477,78	5.477,78	5.477,78
8	Welzijn en zorg	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Lasten	Nee	274.257,77	274.257,77	274.257,77	274.257,77
8	Welzijn en zorg	7.1	Volksgezondheid	Lasten	Nee	441.774,95	441.774,95	441.774,95	441.774,95
8	Welzijn en zorg	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	Nee	100,00	100,00	100,00	100,00
	Subtotaal lasten Welzijn en zorg					6.307.226,26	6.297.239,26	6.233.014,26	6.167.000,26
	Subtotaal baten Welzijn en zorg					234.963,00	234.963,00	234.963,00	234.963,00
	Saldo Welzijn en zorg					6.072.263,26	6.062.276,26	5.998.051,26	5.932.037,26

Programma	Omschrijving programma	Taakveld	Omschrijving taakveld	Omschrijving lasten en baten	Incidenteel	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020
	Programma 9 Milieu								
9	Milieu	7.2	Riolering	Lasten	Nee	1.255.710,44	1.232.210,44	1.232.210,44	1.232.210,44
9	Milieu	7.2	Riolering	Baten	Nee	1.474.160,00	1.474.160,00	1.474.160,00	1.474.160,00
9	Milieu	7.3	Afval	Baten	Nee	1.559.102,00	1.559.102,00	1.559.102,00	1.559.102,00
9	Milieu	7.3	Afval	Lasten	Nee	1.265.152,35	1.265.152,35	1.265.152,35	1.265.152,35
9	Milieu	7.4	Milieubeheer	Lasten	Nee	272.681,79	268.242,17	265.331,95	265.331,95
	Subtotaal lasten Milieu					2.793.544,58	2.765.604,96	2.762.694,74	2.762.694,74
	Subtotaal baten Milieu					3.033.262,00	3.033.262,00	3.033.262,00	3.033.262,00
	Saldo Milieu					-239.717,42	-267.657,04	-270.567,26	-270.567,26
	Programma 10 Bouwen en ruimte								
10	Bouwen en ruimte	5.5	Cultureel erfgoed	Lasten	Nee	57.664,20	57.664,20	57.664,20	57.664,20
10	Bouwen en ruimte	5.5	Cultureel erfgoed	Baten	Nee	2.174,00	2.174,00	2.174,00	2.174,00
10	Bouwen en ruimte	8.1	Ruimtelijke ordening	Baten	Nee	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00
10	Bouwen en ruimte	8.1	Ruimtelijke ordening	Lasten	Nee	209.127,98	206.686,20	205.085,58	205.085,58
10	Bouwen en ruimte	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	Lasten	Nee	25.486,20	25.486,20	25.486,20	25.486,20
10	Bouwen en ruimte	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	Baten	Nee	6.952,00	6.952,00	6.952,00	6.952,00
10	Bouwen en ruimte	8.3	Wonen en bouwen	Lasten	Nee	592.060,72	592.108,72	589.785,72	589.785,72
10	Bouwen en ruimte	8.3	Wonen en bouwen	Baten	Nee	106.400,00	106.400,00	106.400,00	106.400,00
	Subtotaal lasten Bouwen en ruimte					884.339,10	881.945,32	878.021,70	878.021,70
	Subtotaal baten Bouwen en ruimte					119.526,00	119.526,00	119.526,00	119.526,00
	Saldo Bouwen en ruimte					764.813,10	762.419,32	758.495,70	758.495,70
	Programma 11 Financiering en algemene dekkingsmiddelen								
11	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	0.4	Overhead, Ondersteuning organisatie	Lasten	Nee	1.403.687,40	1.407.590,90	1.415.333,97	1.426.440,97
11	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	0.5	Treasury	Baten	Nee	300.116,72	300.116,72	300.116,72	300.116,72
11	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	0.5	Treasury	Lasten	Nee	69.375,54	69.375,54	69.375,54	69.375,54
11	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	0.61	OZB woningen	Baten	Nee	1.686.586,00	1.687.586,00	1.688.586,00	1.689.586,00
11	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	0.61	OZB woningen	Lasten	Nee	258.687,15	246.533,07	238.608,25	238.608,25
11	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	0.62	OZB niet-woningen	Baten	Nee	157.962,00	157.962,00	157.962,00	157.962,00
11	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	Baten	Nee	16.660.379,00	16.671.193,00	16.623.597,00	16.639.546,00
11	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	0.8	Overige baten en lasten	Baten	Nee	311.951,00	188.943,00	191.961,00	251.820,00
11	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	0.8	Overige baten en lasten	Lasten	Nee	765.132,95	761.302,05	810.654,55	941.537,05
11	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	3.4	Economische promotie	Baten	Nee	900,00	900,00	900,00	900,00
	Subtotaal lasten Financiering en algemene dekkingsmiddelen					2.496.883,04	2.484.801,56	2.533.972,31	2.675.961,81
	Subtotaal baten Financiering en algemene dekkingsmiddelen					19.117.894,72	19.006.700,72	18.963.122,72	19.039.930,72
	Saldo Financiering en algemene dekkingsmiddelen					-16.621.011,68	-16.521.899,16	-16.429.150,41	-16.363.968,91
	Totaal generaal lasten					25.971.568,72	25.860.374,72	25.816.796,72	25.893.604,72
	Totaal generaal baten					25.971.568,72	25.860.374,72	25.816.796,72	25.893.604,72
	Totaal generaal saldo					0,00	0,00	0,00	0,00

Bijlage II – Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Omschrijving beleidsindicator	Eenheid	Bron	Hoofdstuk	Periode	Info 2017
Beleidsind. 0.01	Formatie	FTE per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	0	2017	4,49
Beleidsind. 0.02	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	0	2017	4,24
Beleidsind. 0.03	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	0	2017	366
Beleidsind. 0.04	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	0	2017	6
Beleidsind. 0.05	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	0	2017	6
Beleidsind. 1.06	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	1	2014	91,5
Beleidsind. 1.07	Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	KLDP	1	2014	0,5
Beleidsind. 1.08	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1	2015	0
Beleidsind. 1.09	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1	2015	1,8
Beleidsind. 1.10	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1	2015	2,6
Beleidsind. 1.11	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1	2015	3,6
Beleidsind. 2.12	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	VeiligheidNL	2	2014	5
Beleidsind. 2.13	Overige vervoersongevallen met een gewonde(fietser)	%	VeiligheidNL	2	2014	8
Beleidsind. 3.14	Func tieming	%	LISA	3	2015	35,8
Beleidsind. 3.15	Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	Atlas voor Gemeenten	3	2013	113
Beleidsind. 3.16	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	3	2015	131,7
Beleidsind. 4.17	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	4	2014	2
Beleidsind. 4.18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	4	2014	18
Beleidsind. 4.19	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO(onderwijs)	DUO	4	2012	2,9
Beleidsind. 5.20	Niet sporters	%	RIVM	5	2014	54,3
Beleidsind. 6.21	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA	6	2015	378,8
Beleidsind. 6.22	Jongeren met een delict voor de rechter()	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	6	2012	1,26
Beleidsind. 6.23	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	6	2012	1,59
Beleidsind. 6.24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	6	2015	65,8
Beleidsind. 6.25	Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	6	2012	5,93
Beleidsind. 6.26	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	6	2012	0,9
Beleidsind. 6.27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	6	2015	244,2
Beleidsind. 6.28	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	6	2015	373
Beleidsind. 6.29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	6	2015	8,8
Beleidsind. 6.30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	6	2015	0,8
Beleidsind. 6.31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	6	2015	0
Beleidsind. 6.32	Cl iënten met een maatwerkarrangement WMO()	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	6	2015	515
Beleidsind. 7.33	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	7	2014	182
Beleidsind. 7.34	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	7	2014	34,5
Beleidsind. 8.35	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	8	2015	163
Beleidsind. 8.36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	8	2013	2,8
Beleidsind. 8.37	Demografische druk	%	CBS	8	2016	59,3
Beleidsind. 8.38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	8	2016	642
Beleidsind. 8.39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	8	2016	764

Bijlage III – Prognose meerjarenbalans

Prognose meerjarenbalans (€ x 1.000)	2017	2018	2019	2020
Activa				
<u>Vaste activa</u>				
Immateriele vaste activa	0	0	0	0
Materiele vaste activa	29.917	28.630	27.367	26.116
Financiele vaste activa	950	950	950	950
Totaal vaste activa	30.867	29.580	28.317	27.066
<u>Vlottende activa</u>				
Voorraden (bouwgrondexpl)	518	518	518	518
Liquide middelen	0	0	0	0
Kortlopende vorderingen	0	0	0	0
Overlopende activa	672	440	399	391
Totaal vlottende activa	1.190	958	917	909
Totale activa	32.057	30.538	29.234	27.975
Passiva				
<u>Vaste passiva</u>				
Resultaat boekjaar	345	318	322	408
Reserves	8.020	7.814	7.796	7.827
Voorzieningen	2.278	2.418	2.558	2.698
Opgenomen leningen > 1 jaar	14.859	13.751	12.643	11.535
Totaal vaste passiva	25.502	24.301	23.319	22.468
<u>Vlottende passiva</u>				
Kasgeldleningen				
Bankschulden	2.000	2.000	2.000	2.000
Kortlopende schulden	4.155	3.837	3.515	3.107
Overlopende passiva	400	400	400	400
Totaal vlottende passiva	6.555	6.237	5.915	5.507
Totale passiva	32.057	30.538	29.234	27.975

Bijlage IV - Investeringsstaat 2017 - 2020

Lijst van investeringen 2017 - 2020 op basis van rentepercentage 3,0 %

Omschrijving:					Bijdrage derden	Netto investering	Afschrijving					
	2017	2018	2019	2020			jaren	an/lin	2017	2018	2019	2020
Interne producten:												
5.370.0 Vervanging tractie/diverse apparatuur*												
Vervangen tractie en diverse apparatuur	100.000	100.000	100.000	100.000		400.000	7	lin	17.286	34.143	50.571	66.570
<i>Totaal interne producten</i>	100.000	100.000	100.000	100.000	0	400.000			17.286	34.143	50.571	66.570
Externe producten:												
6.005.0 Bestuurlijke samenwerking*												
Afscheid gemeente Menameradiel.	150.000					tlv ARII						
6.210.0 Wegen*												
Implementatie GVVP 2013 - 2017 (ingande 2014)	25.000	25.000				50.000	25	lin	1.750	3.470	3.410	3.350
Reconstructie Spoorstrijtte Deinum (bibeko)	250.000					250.000	25	lin	17.500	17.200	16.900	16.600
6.531.1 Sportvelden												
Renovatie sportvelden	30.000					30.000	10	lin	3.900	3.810	3.720	3.630
6.421.1 Basisonderwijs onderwijshuisvesting												
Nieuwbouw school Bitgummole	2.100.000					2.100.000	40	lin	115.500	113.925	112.350	110.775
6.821.0 Projecten dorpsvernieuwing/ISV*												
(Eigen) bijdrage subsidiabele projecten (ISV/ILG/POP/dorp	175.000					175.000	25	lin	12.250	12.040	11.830	11.620
Reconstructie gebied rondom Poptaslot (oa verbetering pa	100.000					100.000	25	lin	7.000	6.880	6.760	6.640
<i>Totaal externe producten</i>	2.830.000	25.000	0	0	0	2.705.000			157.900	157.325	154.970	152.615
Algeheel totaal	2.930.000	125.000	100.000	100.000	0	3.105.000			175.186	191.468	205.541	219.185
toename t.o.v. vorige jaar										16.282	14.073	13.644
* Deze investeringen zijn compensabel (excl BTW)												
** Deze investeringen zijn niet compensabel (incl BTW)												

Aldus besloten door de raad van de gemeente Menameradiel in zijn openbare vergadering van 3 november 2016;

de griffier,

de voorzitter,

